

Edo Rodošek

KORAK V NEZNANO

Osemnajst zgodb,
ki se še niso dogodile

ZALOŽNIŠTVO JUTRO

Znanstveni fikciji so zlohotni preroki doslej že nekajkrat obetali skorajšnji in dokončni zaton, še posebej glede na znano dejstvo, da je resničnost že večkrat prehitela in razvrednotila tudi najdrznejše napovedi.

Pa vendar je ta zvrst književnosti vsakič spet našla nov izhod in odkrila tudi nove, presenetljive možnosti. Skozi domišljajske prikaze vsega, kar je naši vsakdanji izkušnji prikrito, kar se zdi osupljivo in nedoumljivo, načjenja namreč temeljna vprašanja življenja in smisla človekovega obstoja. Očaranost nad prigodami se v njej praviloma prepleta z večnim spopadom posameznika z njegovim spreminjajočim se okoljem, z neskončnostjo prostora in z neizprosno časa.

Najsi to hočemo ali ne, je znanstvena fikcija tudi živ odraz nas samih, našega hrepenenja, našega brezupa in predvsem našega iskanja. In prav v tem je najbrž njen neminljivi čar.

Arthur C. Clarke

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-32

RODOŠEK, Edo

Korak v neznano : osemnajst zgodb, ki se še niso dogodile / Edo Rodošek ;
[spremna beseda Andrej Ivanušaj]. - Ljubljana : Jutro, 2017

ISBN 978-961-6746-97-7
288752640

DOTIK PREPROSTOSTI

Greh molčanja, ko bi moral protestirati,
napravi iz moža strahopetca

Ella Wheeler Wicox

»Ada,« sem rekel ženi, medtem ko si je nanašala sedmo zaporedno plast njene lepotilne kreme na obraz, »naša nova služkinja zna lebdeti.«

Žena se ni ozrla od svoje slike v ogledalu, saj je nanašanje sedme plasti kreme terjalo njeno popolno zbranost. Da je to sedma, ne pa kaka druga plast, sem vedel zato, ker sem nekoč iz dolgočasje štel te njene kreme. In si tedaj zapomnil, da je to sedma po vrsti, preprosto zato, ker je bila na pokrovu zadevne posodice narisana številka sedem. Ko sem tedaj to ponosno omenil ženi, da se pobaham s svojim izbornim spominom, sem bil deležen le njenega pomilovalnega smehljaja. Ker da to ni prav nobena številka, pač pa črka 'T', kar je jasno vendar vsakemu tepcu. Ker je to pač začetnica imena tvrdke, ki prodaja to čudovito kremo. Vendar jaz še vedno trdim, da je to številka sedem.

»Ne kvasi bedastoč, Simon,« je končno zamomljala, pri čemer se njena pozornost kremi ni prav nič zmanjšala. »Kaj hoces povedat' s tem, ko reces, da lebdi?«

Moji ženi se zdi čisto logično, da najprej ugotovi, da je neka trditev bedastoča in šele potem vpraša za njen pomen.

»Pa, no – to kar sem rekel. Pep *lebdi*. Ne sicer vedno, ampak le takrat, ko misli, da je nihče ne vidi. Takrat ne hodi po tleh, ampak lebdi nad njimi. Ne ravno visoko – takole palec ali dva, bi rekel.«

Žena je obrnila svoj obraz k meni, kar se ne zgodi pogosto – le v trenutkih, ko jo zares uspem razdražiti. Kadar takole zvečer sedim v postelji, s knjigo v roki, ona pa se lepotiči, jo praviloma vidim le v hrbet in malce v profil. To je dobra lega. Nič mi ni namreč do tega, da bi me tlačila mora, ko bi tik pred spanjem zagledal njeno lepotilno masko. Ampak zdaj me je presenetila in vame se je zastrmela grozljiva podoba, ki me je spomnila na film 'Pošast iz zelenega močvirja'.

»Si'on,« je nerazločno rekla – nerazločno zato, ker ji je navodilo na kremi strogo prepovedovalo premikanje ustnic – »saj se' ti ze 'nogokrat rekla, da ne 'ij

tiste tvoje 'rozge. Nazrl si se ga, 'otem 'a do'ivas 'rivide. Ali tisti ... kako se 'u ze rece, saj ves ...«

»Reče se mu *delirium tremens*, ampak jaz ga nisem imel. Niti približno. Saj veš, da spijem svoj edini viski vedno šele tik pred večerjo. Pep pa sem v petek videl drseti popoldan, v nedeljo pa zjutraj.«

Čeprav sem skušal odvrniti svoj pogled, me je iz belih krogov, puščenih okrog ženinih oči, zadel njen uničujoči pogled.

»Saj se vedela. Ne ves, kaj govoricis. Naj'rej si rekel *le'dela*, zdaj reces *drsela*. Odloci se ze enkrat, kaj se 'os zlagal.«

»Nič se ne lažem. Ko Pep miruje, lebdi, ko se pa sklene premakniti, preprosto oddrsi tik nad tlemi tja, kamor hoče. Ne da bi se pri tem sploh kaj trudila s koraki.«

»Hu,« je bil edini odgovor moje žene.

Enozložnica, v katero ji je uspelo nekako stlačiti vzvišeno zaničevanje nad temo najinega pogovora, zgražanje nad mojo očitno zabitostjo in splošen prezir moje celotne osebe.

Nato je pogledala na budilko, se obrnila proti zrcalu in vzela eno izmed vatnih blazinic. Iz majhne plastenke je kanila nanjo nekaj kapljic tekočine in si začela spravljati tisto močvirsko blato z obraza.

Zdaj že vem, da je ta postopek, osmi po vrsti, namenjen temu, da odstrani sedmo kremo. Nasploh je to železno pravilo ženine kozmetične procedure: drugi postopek odstrani prvega, tretji drugega, četrti tretjega in tako naprej. Sodi postopki nevtralizirajo lihe. Nekoč sem svoji ženi predlagal poenostavitve: nanese naj hkrati vse lihe kreme, eno čez drugo, ali magari že predhodno zmešane, potem pa še vse sode. Tako bi bilo vse potrebno opravljeno z znatnim prihrankom na vatnih blazinicah in v mnogo krajšem času.

Takratnega njenega odgovora raje ne bi navajal.

»Tako j zjutraj se bom osebno prepričala, ali je s Pep res kaj narobe, čeprav mislim, da bo to čisto zapravljanje časa. Predvsem bom pa zlila tisto tvojo brozgo v odtok. Saj imamo v barčku sherry in oranžni liker, če te bo spet prijelo tisto tvoje zloglasno poželenje po alkoholu.«

Zadnji ženin stavek je bil plod njene premišljene zlobe. Ona prav dobro ve, da bi rajši pil iz cestne luže, kot pa eno tistih njenih odurnih sladkob. Moral si bom potemtakem kupiti steklenko viskija in jo zakleniti v trezor v svojem delovnem kabinetu. Pep pa bom še naprej opazoval tudi jaz, neodvisno od svoje žene. Če se izkaže, da je z njo vse v redu in sem torej nor jaz, bom vsaj lahko iz prve roke opisal svoje lastne halucinacije psihiatru.

Naslednji dan sem imel v mislih druge skrbi, zato nisem bil pri volji, da svoji ženi ponovno razlagam o nadnaravnih sposobnostih naše nove služkinje. Domov sem prišel namreč nekam nejevoljen in sicer zaradi razgovora z ravnateljico šole, ki jo obiskuje Robin.

Takih povabil v Robinovo šolo sem bil sicer že vajen. O mojem edinem sinu Robinu so vsi, ki so ga poznali – sorodniki, znanci in tudi njegovi profesorji – soglasno menili, da je zelo bister otrok. To sem sprejel na znanje, nisem pa bil prepričan, ali naj bom tega vesel, ali ne.

Zaradi bistrih otrok imajo namreč njihovi starši največ glavobolov. Bistri otroci so tisti, za katere je treba plačevati škodo na poteptanih cvetličnih gre-dicah in razbite šipe na sosedovih oknih, bistre otroke je treba zagovarjati pred profesorji, ki vas z dvomom v glasu sprašujejo, ali ste res vi podpisali njegov zadnji ukor.

Bistremu otroku je treba nekako priskrbeti alibi, ko vas pride četrtni stražnik spraševati glede požara v zabojniku za papir. Bistremu otroku je treba razlagati, da so besede 'suniti', 'pljuniti', 'fokniti' in 'izmakniti' samo olepševalni sinonimi za krajo. In krajo naša neuvidevna in netolerantna oblast noče obravnavati tako, kot je treba – namreč kot špaso reč, ki preprečuje, da bi mladostnik postal zavrta osebnost.

Oblast si vztajno zapira oči pred dognanji sodobne psihiatrije in krivično trdi, da je tatvina kazenski prekršek, za katerega si potem izmišlja razne trapaste kazni. Trapaste zato, ker sploh ne kaznujejo krivca, ampak njegove čisto nedolžne starše.

Dodatna smola je bila v tem, da so imeli *prav vsi* profesorji v gimnaziji piko na mojega bistrega sinka. Vsi, izvzemši morda telovadnega vzgojitelja, ki je občudoval Robinov met z desnico in naglušnega profesorja risanja, ki je na začetku ure postavil vazo na mizo, naročil dijakom, naj jo narišejo in nato redno predremal celo uro, dokler ga niso potresli za ramo in mu sporočili, da je že zvonilo.

Robin bi bil moral po vseh pravilih zdravega razuma ponavljati sleherni razred vsaj enkrat, a vseeno ni nikoli ponavljal nobenega. Sleherno jesen je nekako prebrodil vse popravne izpite, čeprav bi moral tudi na njih praviloma pasti. Verjetno je šlo za tisto slavno izjemo, ki baje obstaja samo zato, da bi potrdila pravilo. In ta izjema je bila Robinu neverjetno naklonjena. Bila je pri roki tedaj, ko je vse drugo odpovedalo.

Zdaj pa je pri Robinu očitno vendarle nekaj zaškripalo, kar je bil dokaz, da imata tudi rednost in pravilnost pojavljanja izjem svoje izjeme.

Ravnateljica mi je ponudila stol in mi uvodoma pojasnila, da me je povabila na pogovor, ker ne ve več, kaj naj stori z mojim nadvse težavnim sinom. Nato mi je naddrobno razložila njegove neprestane prekrške, ki da presegajo že vse meje. Rekla mi je, da je Robin ne samo rekorder cele šole v nagajanju, nesramnem

je spoznala ostarelega žigola, se čez noč poročila z njim in se čez nekaj tednov spet ločila od njega. Tudi o tem sem izvedel šele po povratku iz Evrope, kamor sem bil službeno odpotoval za tri mesece. Moja žena ni čutila potrebe, da bi me obveščala o najini hčerki, razen v primeru, ko sem moral zanjo podpisati kak ček.

Potem je kazalo, da se je Celia končno nekako ujela, čeprav je odklonila ne le, da bi nadaljevala s študijem, ampak tudi prav vse možnosti zaposlitve, ki sem jih našel zanjo. Lepega dne pa smo po pošti čisto nenadno dobili Celijino poročno fotografijo. V beli obleki je stala poleg mladeniča zabuhlega obraza, ki je na obeh rokah nosil nebroj diamantnih prstanov. Preselila sta se daleč na zahod, na najina pisma pa Celia sploh ni odgovarjala. Tako so nas vse kasnejše novice – o njenem prekomernem popivanju, o zdravljenju od zasvojenosti z mamilami, o poskusu samomora z uspavalnimi tabletami in končno o njeni drugi ločitvi – dosegle z veliko zamudo.

Zdrznil sem se, ko je Celijin glas nenadoma utihnil. Kazalo je, da je izčrpala seznam svojih pritožb in da zdaj čaka mojega odgovora. Moj plahi poskus, da bi nekoliko znižal terjano vsoto, je v kali zatrla moja žena, ki sploh ni bila odložila slušalke. Naj ne bom tako prekleto sebično stiskaški do svoje edine hčere, je rekla. Vsaj do Celie ne, če sem že skop do nje, svoje zakonite žene, ki živi le zame.

Tisti hip, ko sem privolil, mi je žena kratko naročila, naj ju zdaj pustim, da se v miru pogovorita. Ženske med seboj, saj to menda razumem.

Pep sem videl medtem dvakrat. Prvič tedaj, ko mi je prinesla večernik in drugič, ko ji je žena studljivo naročila, da naj izprazni tisto grozno smrdečo reč iz mojega pepelnika, v katerega sem bil otrebil pipo. Vendar pa je Pep obakrat hodila čisto normalno in njene široko odprte oči so bile tako odkrite in polne otroške nedolžnosti, da sem skoraj podvomil o tem, kar sem bil videl včeraj.

Vendar nisem mislil kar takoj odnehati. Sklenil sem, da jo bom skušal nekako presenetiti tako, da bom čisto nepričakovano butnil v kuhinjo ob času večerje. A tedaj me je moja žena nestrpno pobarala, kako to, da nisem še oblečen. Saj vendar dobro vem, da sva nocoj povabljena na večerjo h guvernerju. Moje šibke ugovore, da sploh nimam pojma o tem, da je dobila in tudi sprejela tako vabilo, je gladko preslišala.

Adine odločitve so vedno nepreklicne. Seveda le do trenutka, če se in ko se glede tistega – čisto nenadejano in nerazložljivo – sama premisli. Ugovori pri njej zaležejo približno toliko, kot če bi kdo skušal ustaviti izbruh vulkana tako, da bi ob njegovem kraterju žebral očenaš. In ti ugovori so prav enako nevarni, kot če bi človek stal ob delujočem vulkanskem žrelu. Da naj raje pohitim, je

še dodala moja žena, kajti najkasneje ob sedmih se morava že odpeljati tja. Saj menda nočem, da bi spet zamudila. Kot vsakič, ker se pred odhodom vedno tako neznansko obiram.

In tako sem se pač lagodno stuširal, se temeljito obril in si z določeno težavo oblekel svoj stari smoking. Nekako ne morem razumeti te svoje obleke. Napri-mer tega, da mi suknič po vseh teh letih še vedno pristaja kot ulit, če zanemarim gumbce, ki se nekoliko težje zapenjajo, hlače pa so mi vsakič nekoliko bolj ozke okrog pasu.

Ko sem nato prebral skoraj celotni večernik in se začel nadležno potiti v neudobni obleki, je stoječa ura v kotu odbila osem. Nekaj časa sem še hodil semintja, potem pa sem pod stopnicami zaklical svoji življenski družici, da sem pripravljn. Ada mi je zaklicala nazaj, da bo *kmalu gotova*.

To je bil neugoden odgovor. V ženinem besednjaku '*kmalu*' namreč pomeni še nekako poldrugo uro. Veliko bolje je, če mi sporoči, da '*že prihaja dol*', ker v takem primeru obstaja upanje, da bo prišla čez dobre pol ure. Najbolj ugodno pa je seveda, kadar končno privihra po stopnicah kot furija in si spotoma živčno skuša pripeti enega od uhanov. Potem mi ni treba drugega, kot da se spustim na kolena in po vseh štirih iščem taisti uhan, ki se ji je v naglici izmuznil iz prstov. Kar seveda ni nič čudnega, ko pa jo tako nečloveško in brezobzirno priganjam, da se sploh ne more zbrati in je zaradi mene že vsa nervozna.

Premišljal sem, ali naj si slečem suknič in se zlekнем na zofo podreemat, ali naj grem rajši vdahnit malo zraka na teraso. Tedaj mi je kaplja potu spolzela s čela v oko in to mi je pomagalo pri odločitvi. Odsunil sem dvokrilna vrata in zakorakal pod gostimi viticami pergole, ki se je v poltemi bočila nad menoj.

Ko so se mi oči čez čas privadile na mrak, so se nejasne sence na zadnjem dvorišču spremenile v drevesa in okrasno grmičje, čisto na koncu peščene potke pa sem videl vogal bungalova za služinčad. Globoko sem vdihnil sveži večerni zrak, ko sem v krošnji stare hruške zagledal nekaj svetlega. Nisem si mogel predstavljati, kaj naj bi to bilo, dokler se ta svetla reč ni premaknila in sem dojel, da gre za človeško postavo. Žensko postavo.

Vendar pa ta postava ni bila na drevesu. Počasi in lagodno, kot kakšna zaspana kresnica, je zakrožila *okrog* krošnje stare hruške, dobre tri metre nad tlemi.

Pomel sem si oči, globoko vdahnil sapo in se previdno pomaknil še dva koraka bliže proti lebdeči prikazni.

Bila je Pep, v svoji večni rumeni obleki z belim predpasnikom, z zvito kito pšeničnih las, speto na zatilju. Bilo je videti, da si ogleduje sadeže na vejah. Nato je počasi stegnila roko in utrgala eno od hrušk, potem pa se je, lahno kot kosem puha, spustila na peščeno potko sadovnjaka. Stisnil sem se v senco pergole, ko je Pep lagodno pridrsela mimo mene in njeno mlaskanje je pričalo, da se ji hruška

Potem sem šel čekirat Adino prtljago, plačal dvojno pristojbino zaradi precej prekoračene teže, ji kupil v kiosku revije za branje, nato šel dokupit še druge revije, ker sem bil prvič nakupil same napačne, ji nabavil tablete proti slabosti na letalu, šel v bife iskat colo, da jih poplakne z njo, šel ponovno v isti bife zamenjat to colo za tako, ki je bila dietična, nakar sem začutil, da sem že ves prepoten.

Končno sem posadil svojo ženo na klop, ji stisnil v roko letališko prepustnico, jo opozoril na številko 68, natisnjeno na tej prepustnici, kar je bila številka izhoda za njen polet in se ji vljudno opravičil, da se moram zdaj takoj žal posloviti, sicer mi bo pajek odpeljal avto.

Moja žena je bila užaljena in mi je rekla, da doslej niti slutila ni, da mi je kup smrdljive pločevine pomembnejši kot ona. Ona, moja zakonita žena, ki mi je podarila dva prekrasna otroka in najlepša leta svojega življenja, zdaj pa takole brezobzirno pometam z njo. In da zdaj vidi, da komaj čakam, da ona odnese pete, da bom lahko po cele dni popival in se cele noči vlačil z različnimi candrami. Njej pravzaprav sploh ni nič do tega potovanja. Nanj sploh ne bi šla, če jo jaz ne bi toliko silil in prepričeval. Zdaj vidi, zakaj sem bil vseskozi tako zelo vztrajen, spregledala me je, sebičnega, razuzdanega zviteža. Ampak naj si nikar ne mislim ...

Njen glas je uspešno prediral mrmot stoterih drugih glasov in me zasledoval vse do izhoda.

Ko sem se še zadnjič ozrl nanjo, sem videl, da je k njej prisedla neka ženska v obleki svetlih barv in da sta se začeli pogovarjati. No prav. Moja žena je našla vsaj družbo za pogovor, kar ji bo gotovo všeč, saj sicer nikoli ne potuje sama.

Da se bodo vsak čas začele šolske počitnice, sem doumel šele naslednji dan, ko mi je Robin pomolil pod nos svoje spričevalo.

V spričevalu je razločno pisalo, da se bo moj bistri sinko lahko vpisal v naslednji razred le v primeru, če do jeseni opravi vse štiri popravne izpite. Štiril! Računal sem z dvemi, v trenutkih neutemeljenega optimizma pa le z enim popravcem. Prav nikoli pa ne s štirimi.

Ampak, kar je, je.

To je sicer rekel Robin, a jaz nisem ugovarjal, moje žene pa ni bilo tu, da bi odločila, kot je prav.

Sklepal sem, da je bil ubogi otrok verjetno že itak dovolj potrta, čeprav je to znal prav dobro skriti pred menoj. Gotovo zato, da me ne bi še bolj razžalostil. Prav plemenito od njega. Kar ganilo me je.

Zato tudi sprva nisem kaj dosti nasprotoval sinovemu predlogu, da gre z drugimi dijaki vred v poletni kamp. Naslednji mesec. Taborjenje je vendar tako zelo zdravo.

Robin je videl, da omahujem in mi je brž razložil, da se bodo on in njegovi sošolci tam odpočili od hudih naporov celoletnega guljenja, se malo sprostiti, se pozabavali in lepo porjavili. Potem pa se bodo – polni na novo natočene energije – spet z dvojno vnemo vrgli na učenje in kot bi mignil naštudirali vse, kar si izmišljujejo tiste tiranske šolske oblasti.

Spet sem se natihem kar strinjal, čeprav sem imel nekaj malega bojazni pred dodatno natočeno energijo, ki bo plala v mojem sinu po kampiranju. V njem je namreč že zdaj vskladiščene toliko energije, kot v dobro založeni vojaški smodnišnici. Še več energije bi pomenilo isto, kot v tej smodnišnici zakuriti taborni ogenj.

Že sem se bil napol dvignil s stola, da grem povprašat svojo ženo, kaj meni o tem, ko sem se domislil, da je ni doma. Potem sem ji sklenil brzojaviti in jo vprašati, ali dovoli to sinovo kampiranje, potem pa sem se spomnil, da sploh ne vem njenega naslova. Tudi njenega telefona nisem imel, kajti pred odhodom še ni zatrdno vedela, pri kateri od prijateljic se bo nastanila. Usedel sem se torej nazaj v stol in rekel nestrpnemu Robinu, da mu bom svojo odločitev glede kampiranja sporočil pozneje. Saj je še dovolj časa in medtem se bo tudi Ada že vrnila.

Vtem je pozvonil telefon in ko sem segel po slušalko, me je spreletela misel, da me morebiti kliče moja žena, s čemer bom rešen neljube nuje, da moram o čemerkoli odločati sam.

Pa ni bila Ada, ampak Celia, čeprav sem potreboval kar nekaj trenutkov, da sem spoznal njen glas. Niti sledu po prejšnjem spakovanju ni bilo več v njenem glasu; govorila je tiho, stvarno in prvič po mnogih letih sem imel občutek, da je v resnični stiski.

»Očka, zaprli so me. Ne, prosim, ne govori, ker so mi dovolili le eno minuto pogovora. Moj advokat je tudi sam ... no, skratka, v priporu je. Lloyd pa se menda potika po bogve katerih igralnicah. Pri meni so našli več mamila, kot mislijo, da ga rabi ena oseba, čeprav ti prisegam, da sploh ne vem, kako ...«

Glas ji je zamrl v drhtenju in nekaj trenutkov nisem slišal ničesar. Ravno, ko sem nestrpno potrkal po vilicah, pa je spet spregovorila, z zamolklim glasom, ki je le stežka priduševal ihtenje.

»Pridi me iskat, očka, prosim, prosim. Nikogar drugega nimam na tem svetu, prav nikogar. Nekaj mi govorijo o kavciji – ali o globi. Ne razumem jih dobro, jaz pa trenutno nimam ...«

Začutil sem, da je moja hči v resnični stiski. Nobenega prilizovanja, nikakega *predragega papana*, in tudi nobene naštudirane sladkobe v njenem glasu, kot ponavadi.

»Celia, saj veš, da ti bova z mamom prav rada pomagala. Počakaj trenutek, da te prevežem ...« Roka mi je obstala nad gumbom brenčača. Preklete! Pa prav zdaj! Kako, zavruga, naj o tako pomembni zadevi odločam ...

Težnost me je skušala potegniti dol, a se ji *nisem pustil*. Uprl sem se njenemu ukazu in sklenil lebdeti, se premikati nad tlemi dalje in dalje, vedno naprej in vedno naravnost. Spet sem znal obvladovati težnost, kot tedaj, zdavnaj, zdavnaj, predno sem to pozabil. Predno sem pozabil, kako je, ko si vzhičen, kako je, ko si srečen. Predno sem pozabil, kako je, ko zares živiš.

S Pep, cvetočo deklico, sva se držala za roke in plula tik nad nepreglednim, cvetočim morjem njenih sestra. Zdrsnila sva nad potočkom, ki je lenobno in neslišno vijugal skozi strugo, komaj kaj nižjo od njenih bregov. Spolzela sva ob robu temnega, po smoli dišečega gozda. Premikala sva se lahno in tiho, sproščeno in spokojno, kot dvoje puhastih kosmov cvetoče jagnjedi, ki ju vetrič nosi v neznanu.

In tedaj, v tem nepozabnem trenutku, me je spreletel občutek mirne, neomajne gotovosti. *Vedel* sem, da so to moje nekdanje prelepe, mladostne sanje, ki so se mi vrnilo po tolikih letih. Vedel pa sem tudi, da so te sanje resnične. Celo resničnejše, kot življenje samo.

Čisto jasno sem čutil, da po prebujenju nikoli več ne bom tak, kot sem bil doslej. In v teh sanjah sem se prvič videl tak, kakršnega so me videli drugi – takega, kot se vse doslej nisem hotel videti tudi sam. Videl sem samega sebe kristalno jasno, v vsej neizprosni, kruti resničnosti.

Nenadoma sem sprevidel, da sem bil vso svojo odraslo dobo pravzaprav samo del življenja drugih. Svojega lastnega življenja sploh nisem živel.

Bil sem le disciplinirana, ponižna, ubogljiva marioneta, prestrahopeten, da bi se znebil udobja vrvic, na katere sem bil obešen, da mi ni bilo treba naprezati lastnih nog. Vrvic, ki so mi vedno nedvoumno povedale, kam naj grem in kako naj kaj zdaj in tudi potem naredim. Vrvic, ki so me vedno razbremenile napora lastnega premisleka in odgovornosti lastnega odločanja.

Dvignil sem se minuto prej, predno naj bi zazvonila budilka, ter se odločno lotil svojega dela.

»Bi še malo limonade, dragi? Ali ledu?«

Ada, vsa čvrsta in vitka, je počasi naslonila vile za prekopavanje na žično ograjo vrta in si z zapestjem pobrisala kapljice rose z zagorelega čela. Ruta na laseh, zavezana na italijanski način, ji je bila zlezla na stran in ji dajala nekoliko škratovski videz. Njene prastare jeans hlače, ki jih zadnjih petnajst let niti slučajno ni mogla spraviti nase, so ji pristajale kot ulite. Izza hiše se je slišal ropot kosilnice. Ta je bila izključno v Robinovi pristojnosti in danes se je z njo lotil košenja trate.

»Hvala,« sem dremotno odvrnil, »saj je imam še dovolj. Pa tudi, če bi mi je zmanjkalo, jo lahko grem sam iskat v kuhinjo. Sploh pa ne morem kar vseskozi

čemeti v tem ležalniku. Ali ti res ne morem jaz prekopati te gredice z begonijami, Ada?«

»Nikakor ne. To je delikatno in zelo natančno opravilo, bolj za ženske roke. Saj si mi že navozil dovolj gnoja ob gredice. Sploh pa se spočij, ko imaš po dolgem času spet enkrat prosto soboto. Tole bom zlahka končala do opoldne, medtem pa bo tudi kosilo že pripravljeno. Provansalska juha, krača s fižolom, krompirjevu svaljki in – za naju – jabolčna pita. Pa čokoladni sladoled za Robina.«

»Vse to? In kako veš, da se ti kaj od tega ne bo prismojilo in zažgalo, ko pa si ves čas tu zunaj in ne moreš medtem ...«

Zasmejala se je in spet sem se moral začuditi temu njenemu smehu. Smehu iz njenih dekliških let, ki ga je potem kdovekam zakopala in za dolga leta pozabila.

»Si pa res hecen. Saj imam vse v kuhinji na termostate in na samodejno izklapljanje. Samo vsake toliko grem noter pokontrolirat, ali obrnit kakšno zadevo. Zraven bo pa renski rizling, prav?«

»Seveda je prav, Ada. Ampak, ali mi lahko zaupaš, kaj hudiča danes praznujemo? Sem spet kaj pozabil – najino obletnico, kak rojstni dan ali ...«

Odpihnila si je koder las s čela in me prešerno pogledala. »Kdo pa pravi, da mora biti kaj posebnega, da se lahko najemo svojemu stanu primerno? Saj dovolj zaslužiš, hvala Bogu. Sploh pa zdaj, odkar nam ni treba več plačevati služkinj.«

»To že, ampak ali ne bi vseeno poiskali kakšno pomoč zate, da bi imela malo več prostega časa?«

»Bah! Da mi potem spet neka nova tujka šari po mojih rečeh in ne bi imela nobene zasebnosti.« Sedla je na leseno klopcu in me pogledala izpod obrvi. »Ampak, saj te samo dražim. Danes je pravzaprav *res* neka obletnica. Prav nič posebnega ni, pa vendar. Ugani, kakšna.«

Vročično sem prekopaval po spominu. Zdaj je julij, poročila sva se pa februarja, torej ni to. Tudi rojstni dnevi vseh nas v družini so jeseni ali pozimi. Le kaj, hudiča ...

»Poslušaj no, Ada,« sem rekel, »saj veš, da nisem za ugibanje. Najbolje je, da mi kar poveš.«

Slekla si je delovne rokavice, si odvezala ruto iz stresla z glavo, da so ji kratki lasje živo zaplapolali.

»Danes je dvanajsti julij, Simon. Spomni se, kje si bil – kje sva bila – na današnji dan pred enim letom?«

»Oh,« sem dejal.

Kajpada. Seveda je bilo dvanajstega julija. Le da se mi ni zdelo mogoče, da je že eno leto od tega.

Od tistih razburljivih, vročinih dni, tako zelo natrpanih z raznimi dogodki, z vsakovrstnimi pripetljaji, ki so bili zame čisto novi, enkratni, naravnost pustolovski.

Očitno je bilo, da se zadnji stavek nanašal na njegovega prijatelja, ki je stopal nekaj korakov za njim. Šele ko sta prišla bliže, sem sprevidel, da je to koščeno dekletce njegovih let, s krakimi lasmi in oblečeno enako kot Robin v modre kavbojke in pisano srajco, in obuto v izdelane teniserke. Od Robina se je razlikovala le po tem, ker je imela precej krajše lase od njega in nič puha pod nosom, ki ga je Robin imenoval brke.

Roke je imela za hrbtom in se v zadregi prestopala.

»Saj še drži, očka, da bomo lahko tam uredili igrišče? Saj veš, včeraj sva govorila o tem. Bilo bi večnamensko – za košarko, pa tudi za mali nogomet.«

Hudomušno sem ga pogledal. »Spomnim se, da si ti včeraj govoril o nečem takem. Nič se pa ne spomnim, da bi jaz že privolil.«

»Pa daj no, očka! Saj veš, da je prostora ogromno in čisto neizrabljen je. Tebe ne bo stalo niti centa in trato boš imel vedno lepo pokošeno!«

Nabral sem čelo v gube in se delal, da pretehtavam vse možnosti za in proti.

»No, naj bo. Ampak še z enim pogojem. Da boste centralni del posebno skrbno zvaljali, okrog pa izkopal dve ali tri večje vdolbine in jih napolnili z mivko. Saj veš – temu se reče bunkerji. Da bom jaz s svojimi prijatelji igral tam tudi golf.«

Robinov obraz se je podaljšal.

»Ampak ... ampak, očka! Saj to bi vse skupaj pokvarilo! Kako, zavruga pa naj potem mi ...«

»Nehaj ga no dražiti, Simon,« je rekla Ada. »In ti, Robin, bi pa tudi že moral vedeti, kdaj se očka samo šali. Lepo, da si pripeljal svojo prijateljico s seboj. Vsekakor mora ostati z nami na obedu. Samo prej se pojdita še stuširat in počesat. Ima ona tudi kakšno ime?«

»To je Sam, mama.«

»Pravzaprav sem Samantha, gospa, a me nihče ne kliče tako. Izvolite tole. Zdelo se mi je, da so preveč lepe, da bi jih pokosili, pa sem jih prej nabrala.«

Izvlekla je roke izza hrbta in pomolila Adi šopek svetlih rož. Bile so prekrasne, sveže ivanjščice, z visokimi stebli in v polnem razcvetu. Njihove glavice so žarele rumeno in belo in se mi odkrito, dobrotljivo nasmihale.

In tudi jaz sem jim vrnil nasmeh.

DOPOLNITEV

*Rad imam človeštvo;
samo ljudi ne prenesem.*

Linus van Pelt

Maker si je jezno snel miselno komando s senc in jo odvrnil tjavdan.

Zaplavala je po kabini vesoljske ladje, se čisto počasi odbila od stene, na povratku pa se je zataknila med množico drugih aparatov, obešenih na nasprotni steni kabine.

»Gospod, ali smem izraziti svoje ponižno mnenje?« se je zaslišalo iz zvočnikov, ki so obdajali glavni zaslon.

Maker je skomignil z rameni. »Kar zini, Spir. Ti to itak vedno narediš, bodisi z mojim dovoljenjem ali pa brez.«

»Gospod, moja dolžnost je paziti, da se vedno dosledno spoštujejo vsa pravila.« Spirov glas je bil umerjen, a odločen. »Eno izmed pravil za vedenje v breztežnostnem stanju pa je, da se v ladji ne sme odvreči nobena neprivezana reč.«

»Ja, ja, je že prav. Ampak trenutno imam hujše skrbi, kot je red v kabini.«

»Kaj vas pa žre, Gospod, če se smem tako izraziti?«

»Kaj me žre?« Maker je mračno zrl predse. »Podatki o razvoju na XM-38/ III, ki sem jih ravno zdaj spet pregledoval, so povsem neustrezni. Ne, to je mnogo premalo reči – rekel bi, da so naravnost katastrofalni.«

»Samo trenutek.« Pobliskavanje je pričalo, da Spir išče ustrezno datoteko. »Aha, že imam. Menda ste ravno tam pred časom klonirali tista bitja, na katere ste bili tedaj tako preklemansko – oprostite mi za ta izraz – ponosni.«

»Seveda sem bil, in to po pravici. Saj je kar dolgo obdobje z njimi kazalo zelo dobro, naravnost imenitno. Pa jih poglej zdaj, kar poglej jih!«

»Hmmm ... Takole na prvi pogled ne vidim nič katastrofalnega na njih. Najbolje bo, da mi kar poveste, kaj vse vas na njih tako zelo moti.«

Maker je zlovoljno odkimal z glavo. »Kar dolgo bi ti lahko našteval. Spočetka, ko so se tisti tam spodaj morali še trdo boriti za obstanek, so bili kar v redu. Odkar pa so prevzeli dominantno vlogo na planetu, se vedejo kot navadna golazen. Samo nase in na svoje barabarije mislijo, sebični so,

GNIDA

Predsednik je izjavil, da bo od jutri obrnil nov list. Razumljivo; vse njegove oslarije res ne gredo na en sam list.

Aforizem

Gnida se je zbudil, ko mu je bzzz priletel v usta. Izpljunil ga je in se popraskal. Po vratu, za kolena, po kocinah na prsih. Zbade so ga danes zelo žrle. Pa je počenil zjutraj v potok, da ga ne bi žrle. Njegova čeljustnikova prepasica je še zdaj malo mokra. Pogledal je gor. Veliki žar se je že spuščal. Ni slišal ostalih iz plemena. Vstal je in se odtočil na travo.

Dobro se je skrtil. Za dolgo časa. A zdaj je lačen. Mora iskati njam. Pobral je svojo špico in se odgugal globlje v gozd. Nič njama ni našel. Samo nekaj čisto majhnih bobik je bilo pri tleh in te je pojedel. Skremžil se je, ker so bile kisle. To je bilo premalo. Mora najti več njama. In boljšega. Dolgo časa se je prerival skozi goščavo. Enkrat se mu je pleza ovila okrog noge, da je padel. Čez dolgo časa je splašil pikasto leto in našel njeno gnezdo. Izpil je vsa jajca in polizal lupine notri. To je bil zelo dober njam. Obliznil se je in si s komolcem obrisal brado.

Malo naprej je bil rob gozda. Ko je Gnida stopil ven, se je prestrašil. Šepavi je bil čisto blizu. Vlačil je težek panj, za ogenj ponoči. Zatulil mu je Gnida, pomagaj mi! Gnida je malo časa kar stal tam. Ni maral, da ga tako kličejo. Tudi ni maral dela. Nikoli. Zato pa se je skrtil pred plemenom. Že pred časom svetlobe. Takrat, ko Veliki žar še ni zlezel izza hriba. Samo za dobro srečo je pred Ohlalovim kipcem v kotu naredil ponižen gib in stekel iz votline. Šepavi je zdaj izpustil panj in naredil korak proti njemu. Gnida je hitro odšel nazaj v gozd. Pa ne zelo hitro. Šepavi ga ni mogel poditi hitro. Zaradi svoje noge. Ni imel prstov na njej.

Gnida je potem spet iskal njam. Nikjer v gozdu ga ni našel. A je še kar iskal. Vse do takrat, ko je Veliki žar postal rdeč. Takrat je Gnida videl celo krdelo skokcev. Mirno so se pasli. Niso zbežali, ko so ga videli. En sam jim nič ne more. Čeprav drži špico v roki. Gnida ni več dobro videl in neka boda ga je opraskala. Zelo. Posesal je kri s praske na roki. Zdaj je bil še bolj lačen. In zeblo ga je. Vse lete so že nehale čivkati. Tudi roar se je že oglasil, a nekje bolj od daleč.

Mora najti kako dobro drevo za čas teme. Hodil je in iskal. Nobeno drevo ni bilo dobro. Bila so preveč nizka za roarja. Ali pa previsoka za njega. Druga so bila preveč gladka. Ali pa niso imela pravih vej za spanje. Gnida je bil že zelo truden in tudi udaril se je v nogo. Čez dolgo časa je posvetil Hladni soj in zdaj je Gnida videl pravo drevo. Zataknil je svojo špico med nizke veje nad svojo glavo. Potem je ovil noge okrog debla in se je potegnil gor. Zatipal je za špico in jo prestavil višje. To je naredil večkrat. Ustavil se je, ko je našel rogovilo. Bila je lepa rogovila. Ne strma in ne ozka. Za dva komolca od njenega razcepa je položil nanjo svojo špico. To bo dobro za spanje. Za ves čas teme. Usedel se je na pripravljeno ležišče in se naslonil na deblo. Čez čas je slišal roarjev glas čisto šibko in potem nič več.

Gnida se je zbudil in zadrhtel od mraza. Skozi visoke veje je videl še nekaj lučk na nebu. A bile so že blede in tema za njimi je že zbledela. Vrgel je špico na tla in se skobacal dol za njo. Dokler ni imel do tal še za moža visoko. Potem je skočil. Slišal je žvižganje v vejah in vedel je, da je to siva leta. Ona tako žvižga.

Prišel je do vrka nizkega grička in tu je bil vonj. Gnida se je hitro ustavil. Stal je čisto mirno in vlekel zrak skozi nosnice. Prepoznal je vonj lovcev. Iz njegovega plemena. Lovili so skokce za pleme. Tisto krdelo od sinoči. Gnida ni vedel koliko jih je. Vonjev je bilo več. A vedel je, da je vmes tudi Silak. Njegov vonj je bil močan vonj. Veter je vlekel proti Gnidi. To je bilo dobro. Ne bodo ga zavohali. Prihulil se je in se splazil proti vonju. Čisto počasi. Potem se je spravil na vse štiri in lezel. Čez čas še na trebuh. Počasi je začel dvigati glavo in takrat je zabobnelo.

Skokci so bili tam, cela čreda. In vsi so zdaj divje bežali, samo en je bil zadaj. Veliko pegasto roarjevo telo je viselo na njem. Zdaj se je skokec spotaknil in padel. Silak in Dolgi kij in Postrani nos so tekli za njima. In močno so kričali. Silak je naperil svojo špico proti roarju, onadva pa sta mahala s svojimi beti. Roar je ležal na svojem plenu in grozeče grčal. Silak je vrgel svojo špico vanj in ga dobro zadel. Roar je poskočil, z zabodeno špico v boku. Planil je lovцем nasproti in ti so dvignili svoje bete. Gnida je bil ves trd od strahu. Videl je, da nekje od zadaj drvi še nekaj. Še eno pegasto telo. Roarjeva samica je planila na hrbet Postrani nosa in mu pregriznila vrat. Hip zatem se je lotila Dolgega kija. Nekaj naprej sta se valjala roar in Silak, prepletena v klobčič. Gnida ni več zdržal. Planil je v brezglavi beg, tekkel je in tekkel, dokler mu ni zmanjkalo sape.

Pod skalnim previsom je Gnida čakal. Čakal je dolgo. Vse dokler ni bil Veliki žar še za komolec visoko na nebu. Potem je odšel nazaj v smeri morije. Vse-skozi je vlekel zrak skozi nosnice. Ko je prišel do vrha grička, je previdno pogledal. Skozi grmovje je videl, da je vsega konec. Najbrž je bilo vsega konec že

red v svojem svobodnem mestu, je sklenil, da si bo utrdil položaj s slavnostnim nastopnim govorom na glavnem trgu svoje nove prestolnice.

Oznanil je, da bo imel tam nadvse pomemben govor in poskrbel, da pridejo tja vsi, ki so v njegovem svobodnem mestu kaj pomenili. Prav vsi. In potem jim bo Konzulov senator razložil, kaj si vsi oni pravzaprav mislijo in kaj si v resnici želijo. Tako bodo vsi razumeli, kaj je že doslej naredil za njihovo svobodno mesto. In kaj bo zdaj še naredil: k svoji edini kohorti bo dokupil še dve ali tri in to bo dovolj za legijo, ki je praviloma sestavljena iz treh kohort.

S to legijo pa bo nato priključil del rodovitnih pokrajin na zahodu in na jugu, kajti tisti cepci nimajo svojih legij; delati pa znajo.

Potem bo njegova oblast že toliko večja, da bo svoje svobodno mesto preimenoval v prefekturo. To veliko lepše zveni. Ko jim bo Konzulov Senator vse to razložil, bodo razumeli, da je resnično velik veljak. Mnogo večji od prejšnjega oblastnika, ki je zdaj mrtev. Večji celo od rimskega Konzula, ki je tako daleč, da je to skoraj tako, kot če bi bil mrtev.

Povedal bo vsem tudi, da mu bo odslej ime Veliki Konzulov Senator.

Da, in ko bo še oznanil, da bo dal na glavnem mestnem trgu speči celega rejenga vola, bodo prav vsi pridrli tja, kjer bo imel on svoj nastopni govor.

Veliki Konzulov Senator se je veselo zarežal. Obljubil jim bo vse, kar si želijo. Obilje kruha, bleščečih zmag nad nasprotniki in tudi gladiatorske igre bo vpeljal v svoje svobodno mesto – oprostite! – svojo prefekturo. In te igre bodo lepše, kot so tiste v Rimu. Mnogo lepše.

In potem ga bodo vsi, čisto vsi do zadnjega častili in mu bodo vedno nosili darove. Kajti on je zdaj veliki človek. Največji med njimi.

Vodja Prefektura Veliki Konzulov Senator.

PRIDI SE IGRAT

Mladost je na veke mladostna.

Samo starost stari.

Jack London

Očka? Me ti slišiš očka?

Rekeu si naj jaz govorim s tabo. Tudi če te jaz ne bom vidla.

Povedau si da me boš ti videu in slišau če bom govorla u tole škatlco. Prineseu si mi jo takrat ko je cvetela naša češnja – se spomniš – in mi jo dau na roko. Rekeu si mi Jill imej tole škatlco vedno s seboj. Od takrat jo imam vedno na roki. Ves dan. Zvečer pa mi jo teta Milli sname in jo spravi do jutra. V omarco. Pravi da zato da se ne bi celo noč igrala z njo.

Zdaj se jaz pogovarjam s teboj ... no ... pogovarjam se s škatlco. Ker ni tebe. Jaz te ne vidim. Očka me ti res slišiš?

Veš očka zdaj sem že večja in ne jokam več. Samo še včasih.

Jokala sem ko sem vidla mamino sliko na tvoji mizi. Teta Milli jo je potem dala proč in rekla Hannini mami da se otrok preveč *vznemiri*. Kaj je to *vznemiri* očka? Potem sem malo tulila in teta je prinesla sliko nazaj na mizo. Mora biti na mizi vedno. Tako je lepa.

Mamice se spomnim velik. Kar vidim jo. Ko sem sama in je v sobi tiho. A ne za doug časa.

Zdaj ni nikoli tako bela in mirna kot je bla takrat poleti. Saj veš. Takrat ko je ležala med svečami in je teta Milli tako jokala.

Ponoč je lepše zato ker je mamica takrat doug z mano. In včasih se pogovarja iz mano. Zjutraj pa potem pozabim kaj je rekla. A vem da govori *lepe* stvari. Ker se kar smehlja in me boža po laseh. Njen glas še vedno slišim še po tem ko se zbudim.

Enkrat mi je zapela. Tisto pesmco – saj veš ... O angelu ki raširi krila nad menoj in me čuva ko spim.

Očka ali si ti kdaj videu tega angela? Takrat ko ponoči bereš in kadiš pipo spodaj v dnevni sobi? Ali pa mogoče angel leti samo zgoraj kjer so spalnice. Hanna je rekla da angela sploh ni. Ampak jaz ji ne verjamem. Mogoče govori tako ker ga ona nima pa misli da ga tudi jaz nimam.

PRAVI SIN

Občutil je do njega ljubezen, kakršno občutiš samo do človeka, ki veš, da ni tarča, v katerega bi se zaganjala tvoja jeza.

John Steinbeck

»Vam je tako udobno, gospod?«

Starec se je zdrznil, ko ga je Kibov mehki glas zdramil iz dremavice.

»Kaj? Da, seveda. Udobno mi je,« je odvrnil, ker mu je ta hip medlo pricurljalo v zavest, da mu je bil Kib pravkar prinesel oblazinjen podnožnik. »Ampak ne bom več gledal teh ... bedarij.« Z berglo je srdito zamahnil proti holovizorju. »Saj itak ves čas predvajajo samo reklame. Ko pa jih za kratek čas le prekinejo in se vrnejo na prvotno oddajo, je ta ponavadi še bolj bedasta od reklam. Rajši bom malo podremal.«

»Prav, gospod.«

Še preden je Kib prišel do vrat, je zaslišal starčev glas. »Je prišlo danes zjutraj kaj pošte zame? Saj veš, kaj mislim, Kib.« V starčevem glasu je bilo slišati zatajevano upanje.

»Seveda, gospod,« je odvrnil Kib. »Kar nekaj jo je; pa brez vseh tistih prospektov in reklam, ki sem jih že jaz zavrgel. Takoj vam jo prinesem.«

Starec je navidez malomarno preletel zajetno mapo, v kateri je bil Kib pregledno zložil prispela pisma in nebogljen zatipal za svojimi očali.

»Na verižici okrog vratu jih imate, gospod,« mu je vljudno pojasnil Kib.

»Ja, ja, saj menda vem,« je odrezal starec, jezen na lastno razmišljenost. »Kar pojdi, ne rabim te več.«

Dvajset minut pozneje se je Kib vrnil s pladnjem, na katerem se je kadila skodelica sadnega čaja, ob njej pa je bil lično pripravljen dijetični prigrizek, primeren starčevemu slabotnemu zobovju. Starec je bil v stolu globoko sklonjen nad pisemcem, napisanem na svetlomodrem papirju, žilnata roka mu je lahko drhtela. Bil je tako zatopljen v branje, da je zapazil Kiba šele, ko je stal ta tik ob njem. Navidez vnemarno je odložil pisemce in se hrupno odhrkal, predno je spregovoril.

»No, moram pa že reči ... Veš, vse kaže, da me nekateri od mojih nekdanjih gledalcev še niso čisto pozabili. Niso me, ne. Pa ne samo tisti v zrelih letih, ki so me imeli priliko videti v živo na odru. Ne – tudi mladi.« Ozrl se je navzgor v Kiba, ki je z neomajno potrpežljivostjo držal v rokah pladenj z opoldansko malico.

»Nič čudnega, gospod,« je pripomnil Kib. »Kolikor vem, so domala vse vaše gledališke vloge svojčas posneli na holo diske, tako da jih lahko še vedno gledajo vse generacije ljubiteljev umetnosti. Prave umetnosti, tiste, ki ste jo vi, gospod – če mi je dovoljeno tako reči – pomagali ustvarjati.«

»No, ne vem,« je vedro zamomoljal starec in si prizadeval skriti zadovoljstvo nad Kibovimi besedami. »Menda bo že nekaj malega držalo od vsega, kar si mi napletel. Daj mi no že enkrat tale pladenj. Ampak jedel ne bom, nisem prav nič lačen. Samo čaj bom popil, da veš. Pa nikar mi spet ne začni prepevati tisto svojo staro pesmico, da moram vsaj nekaj pojesti, da ostanem pri močeh. Kar tukaj počakaj, boš kar takoj spet odnesel pladenj.«

Kib je nekoliko popravil odejo, pregrnjeno preko starčevih kolen in mu nato pričvrstil pladenj na ročaje naslanjača. Starec je malo popihal čaj in glasno srknil prvi požirek.

»Gospod, gotovo se še spomnite tistega laskavega članka, ki ga je bil sam Charles Osterman napisal v kulturni rubriki Timesa ob vaši osemdesetletnici?« je neprisiljeno klepetal Kib dalje. »Tedaj je bil zapisal dobesedno: > ... da se je bil Adam Pagat s svojo bleščečo, neponovljivo umetnostjo za vselej zapisal v zgodovino gledališča in v našo nacionalno kulturo nasploh.< Pravzaprav je škoda, da ne marate poskusiti tehle keksov tule; prav krhki so in brez holesterola.«

Pagat se je zamišljeno zastrmel predse in vtaknil v usta piškot z namazom, ki je bil oblikovan brazdasto, kot pesek na japonskem vrtu.

»Saj. Zelo laskava ocena, vsekakor. Zdaj si me ti spet spomnil nanjo, Kib,« je med žvečenjem nerazločno zamrmral Pagat in zmajal z glavo. »Pravzaprav je kar čudno, da je nekaj takega napisal o meni najznamenitejši umetnostni kolumnist v deželi. Posebno zato, ker tedaj že nekaj časa nisem več nastopal.«

»Meni pa se to ne zdi tako zelo presenetljivo,« je spoštljivo ugovarjal Kib. »Mislim, da se še vsi ljubitelji gledališča prav živo spominjajo vašega zadnjega nastopa na odru, oktobra 2037. Igrali ste naslovno vlogo v Kralju Learju, če se prav spominjam, kajne? Ja, pozabil sem vam omeniti, da je ta marmelada brez sladkorja, opečenec pa je mehak kot maslo.«

Starec je prikimal in levi kotichek njegovih ustnic – na strani, ki je kap ni bila prizadela – se mu je zavihal rahlo navzgor.

»Ja, igral sem kralja Learja. To je res hvaležna vloga Oh, to je vloga, o kateri sanjarijo vsi zreli igralci. Ampak tudi težka, naporna. Izbral sem si jo bil za proslavo petdesetletnice svojega umetniškega udejstvovanja. Mislim, da je bil to moj labodji spev, čeprav seveda tedaj tega še nisem slutil.«

SAMOTNI HRAST

*Samote se ni treba bati. Nikogar
ni, ki bi ti govoril, kako naj živiš in
kaj rabiš, da bi bil srečen.*

Peter O'Connor

Mogočen, stoletni hrast je rasel docela sam blizu vrha Rocky Hilla, tik ob hrastu pa je bil najgloblji prepad tega območja. Hrastove globoke korenine so bile zasidrane v orjaški zemeljski gromadi, daleč naokrog edini sredi kupa apnenčastih skal.

Že neskončno dolgo je hrast hrepenel po nekom, ki bi zmozel razumeti njegove signale, ki jih nenehno oddajal vsenaokrog že dolgo časa. Hrast je skušal najti koga – kakšno živo bitje, kogarkoli – ki razume njegovo govorico? Temu bi skušal razložiti, kaj pomeni biti sam tako dolgo časa ... Bo po kakšnem čudežu prišel sploh kdorkoli tak naokrog? Se mu bo približal dovolj, da ga bo slišal in tudi razumel? Bo kdaj prišel kdo, ki dejansko razume, kaj je to osamljenost?

Martin Stoner se je počasi in premišljeno vzpenjal po edini stezici, ki je vodila prav do vrhnje planote Rocky Hilla. Pri tem si je ves čas pomagal s svojo staro palico. Ni mu bilo treba hiteti. Taki dolgi sprehodi so bili zanj edini način, da pozabi, kako sam je. Kako osamljen je, odkar mu je pred meseci umrla žena. Na sprehodih, kot je bil današnji, je bil sicer še vedno sam – a tu se ni počutil tako osamljenega kot sicer.

Med hojo ga je tenka veja nekega grma oplazila po licu in toliko da mu ni zbila njegovih zatemnjenih očal z obraza. Martin se je nasmehnil, ampak nekako bolj navznoter. Oh – najbrž še vedno hodi malce prehitro za tak znaten vzpon.

Postopoma je prišel do meje gozda, kjer je drevesa vse bolj nadomeščalo redko grmovje. Še malo više se je nato grmovje pomalem umikalo nizki travi in zaplatam vlažnega mahu. Skrlnata tla so postala zdaj gladka, skoraj brez razpok ali izboklin. Vzpon tu ni bil strm, a hoja je Martina doslej vseeno že utrudila.

»O Bog,« je zavzdihnil, »kdaj bom končno prispel do tistega vražjega vrha?«

Parkrat ga je že prej obšla skušnjava, da se preprosto obrne in sestopi proti končni postaji avtobusa, s katerim se je bil pripeljal od doma. Vendar pa je njegova moška trma prevladala, tako da je nadaljeval s svojo počasno hojo navzgor.

Precej pozneje je Martin le uspel pripešačiti do položnega vrha Rocky Hilla. Takoj se je sesedel v dobrotljivo senco orjaškega hrasta. Nekaken zelenkasti lišaj, tenak kot papir, je mestoma prekrival skalnata tla jase.

»Pozdravljeno in dobrodošlo tu zgoraj pri meni, bitje!«

Nerazločen, zelo globok glas je počasi, nekako pretrgano, obotavljivo zazvenel v Martinovi glavi. Zdelo se mu je, kot da bi glas prišel nekje iz njegove neposredne bližine. Čeprav je bilo to docela neverjetno – glas je moral priti od tega orjaškega hrasta, kajti nikogar drugega ni bilo v bližini.

Martin je rabil precej časa, predno se je odločil, da glasu – hrastu? odgovori.

»Bitje? Kako nenavadna beseda. Jaz sem človek. In kaj ... hočem reči kdo ... si ti?«

»Ja, no – jaz sem drevo, kot vi rečete. Hrast, če hočem biti natančen,« je reklo veliko drevo. »Tako nam vsaj pravite vi, bitja – oprosti, vi človeki. Oh, človek, ko bi ti je vedel, kako sem srečen, da imam družbo po tako dolgem, dolgem času! Nekoga, ki me resnično sliši in tudi razume!«

Martin je zajel sapo in si je s hrbtom roke obrisal potno čelo, da pridobi vsaj nekaj časa. Še vedno si ni opomogel od neznanskega presenečenja. Saj vendar ni pijan, zavraža! Le kdaj je sploh nazadnje spil karkoli opojnega ... Mogoče pa ima prisluhe od tistih njegovih vražjih tablet? In najbolj čudno od vsega je bilo to, da ti ... prisluhi kot da niso prihajali skozi njegova ušesa – Martin jih je čutil nekako ... nekako **neposredno** v glavi. Bilo je tako, kot da bi dobil novega sogovornika v svojih lastnih možganih.

»Ja, no – pozdravljen tudi ti, veliki Hrast,« je rekel Martin. »Ne vem, ali se mi je na lepem zmešalo, ali gre za kak najnovejši zvočni predvajalnik ali trik ali kaj – ampak, od zdaj se bom pač pretvarjal, da te res lahko slišim in da se lahko tudi res pogovarjam s teboj.«

»Zakaj rečeš >pretvarjam<? Saj ti seveda to resnično zmores, človek!«

Hrastov globoki, nekako hrapavi glas je rahlo drhtel, njegove besede so prihajale do Martinovih možganov skozi nekakšno votlo bobnenje, s presledki, obotavljivo. Oh, prekleta reč.

Martin je zmignil z rameni. »Poslušaj – raje pustiva prepričevanja. Poglej, Hrast, mogoče utegneva malce ... poklepetati, medtem ko tu v tvoji ljubeznivi

ZRCALO

*Pozitivna lastnost skeptika
je njegovo mnenje, da je vsemogoče.*

Thomas Mann

»Potuha!« Vreščechi Lindin glas je Nestorja udaril po ušesih kot zaušnica. »Hej, potuha, ti brezdelna podgana, kje se pa skrivaš? Če se ne prikažeš tukaj v dvajsetih sekundah, pridem pote, potem se pa pazi!«

»Tukaj sem, dragica,« je glasno zaklical Nestor navzgor. »Tukaj spodaj, v kleti. Že grem, že letim, takoj bom pri tebi.«

Podvizal se je po stopnicah, kajti izkušnja ga je naučila, da je treba ženine grožnje jemati resno.

Sumničavo ga je pogledala. »Kaj, zlomka, pa sploh počneš po cele ure v tisti kleti? Gledaš nagice v umazanih revijah, ti potuha?«

»Ne, dragica,« je pomirljivo dejal. Bil je malo zasopel od naglega vzpenjanja. »Saj veš, da ne kupujem nobenih takih revij. Vsakič, ko nama prinesem robo iz trgovine, ti dam račun. Na njem je vedno točno izpisano, kaj sem ...«

»Aha,« je rekla Linda. »Torej ne gledaš nagice samo zato, ker jih žal nimaš, kaj? Pa bi jih gotovo rad imel, ti stari umazanec. Saj te poznam. Vidim te, kako se sliniš vsakič, ko na holoviziji predvajajo kakšno modno revijo.«

Ukazovalno je dvignila roko, ko je hotel nekaj reči. »Ali pa ga mogoče na skrivaj cukaš tamle doli, kaj? Stopi no malo bliže k meni, ti pezd, da ti ovoham sapo.«

Pohlevno se ji je približal in rahlo dahn timer vanjo.

»Fej!« se je nakremžila. »Tako smrdiš po česnu, da bodo vsi vampirji pobegn timer iz države. Kaj si pa žrt za kosilo, ti nagnusnež?«

»Nič, dragica.« Skušal je obvladati glas, da mu ne bi plašno trepetal. »Nič. Hočem reči, v glavnem isto kot ti. Saj se spomniš, skupaj sva obedovala.«

»V glavnem, kaj?« Glas ji je bil prežet s porogljivostjo. »Kaj pa za predjed? Se še spomniš, kaj si si naročil za predjed?«

»Jaz, no ...« Nebogljeno je zmignil z rameni. »Mislim, da sem pojedel malce suhega narezka.«

»Suhega narezka!« Iz Lindinih ust je to zvenelo kot psovka. »Nažrt si se bolonjske klobase, ti kmetavzar! Bolonjsko klobaso pa delajo v glavnem iz česna in nekaj malega žvarovine za povrh. Pa samo za take prostake kot si ti; dostojen človek se taki gnusobi na daleč umakne.«

»Ampak ... ampak, dragica ...«

Nestor je bil videti kot kup nesreče. »Rekla si, da sem ga v kleti cukal, zdaj si se pa sama prepričala, da sploh nisem ...«

»Tiho!« mu je presekala besedo. »Nikar ne spreminjaj teme pogovora, ti gnida nesramna. Še zmeraj mi nisi povedal, s kakšno mračno zadevo se ukvarjaš tam doli. Rajši priznaj kar sam, kajti potem bom šla dol v klet pogledat in če bom morala sama odkriti, kar mi prikrivaš ...«

Pustila je, da je njena nedokočana grožnja obvisela v zraku.

Nestor si je z robcem pobrisal znojne kapljice z nastajajoče pleše. »Nič ti ne prikrivam, dragica. Samo malo sem si ogledoval tisto ... reč.« Krčevito je iskal prave besede. »Tisto zrcalo, veš, ki nama ga je podaril naš sedanj timer podnajemnik.«

Linda ga je fiksirala s pogledom kače, ki gleda zajca, njen molk je terjal od njega dodatnega pojasnila.

»No, pustil nama je pač svoje zrcalo kot jamstvo za neplačano najemnino. Saj veš, da sicer redno plačuje in šele prvič se mu je zgodilo, da je malo v zaostanku. Tisto zrcalo pa je res nekaj posebnega in je gotovo vredno veliko več.« Govoril je čedalje tiše, dokler mu ni glas docela zamrl. Zavladala je zlovešča tišina.

»Potuha,« je rekla Linda svareče, »vse tako kaže, da te bom morala spet enkrat kaznovati. Ne samo, da si za mojim hrbtom spletkaril s tistim čudnim tipom, pustil si tudi, da te je pošteno nategnil.« Obupano je zavila oči. »Kako moreš biti tako naiven, da si pustiš podtakniti nekakšno neuporabno šaro namesto denarja?«

»Saj ni šara,« je pogumno rekel Nestor. »Vsaj meni se ne zdi,« je hitro dodal, ko je srečal žen timer grozeči pogled. »Boš videla, da je prav ...«

»Nobene besede več,« ga je prekinila. »Pridi za mano, grem sama pogledat dol.« Veličastno se je odmajala skozi vežo in po kletnih stopnicah, mož pa je stopical za njo v spošt timer razdalji.

»Kje imaš timer reč?«

»Tukaj, dragica,« je uslužno poh timer Nestor. »Semle sem ga naslonil, pod luč, da se lahko bolje vidiš v njem.«

S prezirl timer izrazom na obrazu se je Linda postavila pred zrcalo, postavljeno ob zid. Tičalo je v črn timer, presenet timer debelem kovinsk timer okviru, segalo je od tal do višine človeka in bilo je dovolj široko, da je zrcal timer celo njeno zajetno postavo.

»Hmmm ...« je dejala Linda. »Saj končno res ni tako slabo. Če bi zamenjali

Iz Lindinih oči je še vedno sevala taka divja mržnja, da je Nestorja kar zmrazilo. Stegnil je roko in močno potegnil za ostanek odtrgane zavese, da mu je žametna vrvica ostala v roki.

Naglo jo je ovil okrog Lindinih zapestij, pri čemer se je komaj uspel izmakniti, da ga ni ugriznila.

»Tako,« je rekel vedro. »Saj te ne morem cel dan držati za roke, kot takrat, ko sem te še snubil, kaj? Ko bi naju ljudje zdaj videli, bi mogoče posumili, da sploh nisva poročena. Dovolj mi malce počitka, dragica. Potem pa bova oba skupaj sporazumno nekaj ukrenila. Veš, danes sem kar dosti razmišljal o tem in menim, da sem našel res dobro, praktično rešitev za naju oba.«

Pogled mu je splaval po razdejani spalnici – polomljen stoček, prevrnjena toaletna mizica, odtrgana zavesa, vseprek po preprogi razsuta lepotila – in pogled se mu končno ustavil na zrcalu.

Na Lindinem novem, lepem zrcalu, ki ga je bila dobila kot poplačilo obresti za zamujeno podnajemnikovo najemnino.

Nestorju se je obraz razlezel v širok, zadovoljen nasmeh.

Počasi se je sklonil k Lindi, nežno jo je prijel pod pazduhami in ji pomagal vstati. Ni se več skušala upirati, samo še hlipala je kot užaljen otrok.

»Pridi, žena,« ji je tiho, skoraj nežno rekel na uho. »Sedi tukaj na tale naslanjač, pred tvoje novo, lepo zrcalo. Poglej no, kako zelo si skuštrana, pa ličilo se ti je tudi vse razmazalo. To morava pozneje malo urediti in potem se boš veliko bolje počutila.«

Pogled mu je splaval po razdejanem pohištvu. in zdaj se je prvič nasmehnil.

»Še prej pa je seveda na vrsti nekaj drugega, veliko bolj pomembnega. Saj sem ti že razložil, da tole ni navadno zrcalo, se spomniš? Ampak tedaj še sam nisem vedel, kako zelo imam prav. Še zdaleč nisem slutil, kaj vse zmore tole tvoje lepo novo zrcalo.«

Linda je gledala svojo žalostno podobo v zrcalu, oba ustna koticčka sta ji bila žalobno povešena.

»No, no, moja draga žena, nikar tako potrto ne glej,« jo je tolažil Nestor. »Saj bova vse uredila tako, da bo prav. Pa še trajalo ne bo nič dlje kot pri fotografu. En, dva, tri, pa boš čisto drug človek. Boš videla, kako ti bo prijalo, ko se boš navadila.«

Naredil je dva dolga koraka proti zrcalu, stegnil roko in pritisnil gumb na zgornjem robu debelega črnega okvira.

ZA TABO, DRAGA

*Uspeh ne naredi človeka;
le demaskira ga.*

Leo Uscaglia

Art je začutil lahni dotik neke roke na rami in se nejevoljno ozrl kvišku, v resni, skrbljivi Jeanin obraz.

»Poslušajte, profesor Mead,« je strogo rekla Jean, »takole se boste ugonobili najkasneje v dveh tednih. Kar naprej samo buljite v ta vražji mikroskop. Menda ne mislite, da lahko živite samo od črne kave? Zdaj je ura že sedem zvečer, vi pa že od zjutraj niste pojedli ničesar.«

Zbegano je iskal odgovora, zavedajoč se, da je ujel le konec njenih očitkov.

»Kako da nisem jedel? Pa saj sem ... saj ste mi opoldne prinesli sendvič ali nekaj takega. Toliko se pa še vedno spomnim, zavruga.«

Jean je z obtožujočo kretnjo pokazala na rob laboratorijskega pulta, kjer je sredi kupa razmetanih papirjev čemel krožnik z nedotaknjeno solato iz tune, ki je bila že vsa združnjena in presušena. Skesano je stegnil roko proti krožniku, a ga je prehitela.

»Tega pa res ne morete več jesti, profesor. Prinesla vam bom rajši vročo tibetansko enolončnico – pravkar so mi jo dostavili. Pa nekaj sadnega čaja. Potem pa se ne bom ganila od tukaj, dokler vsega ne pospravite. Za hudiča, saj ste slabši kot štiriletni otrok, pa jih imate že desetkrat toliko.«

»Nimam še,« je slabotno ugovarjal. »Šele osemintrideset jih imam. Pa vseeno – saj imate prav, Jean. Stoodstotno prav, tako kot vedno. Pravi angel ste in jaz bi bil čisto izgubljen brez vas, to vam iskreno priznam.«

Ošinila ga je s strogim pogledom in odkorakala iz laboratorija zravnano, kot da bi imela kol v hrbtu.

Art je vstal z vrtljivega stola, si pomel oči in se močno uleknil, da mu je zapokalo med lopaticami. Tega mukotrpnega določanja strukture encimskih verig se je že prej bal, a vseeno ni pričakoval, da se bo izkazalo kot pravcato prekletstvo.

Pa kaj, saj ni mogel drugače. Moral je toliko delati in moral je vražje hiteti. Tedni so leteli ob njem in mimo njega kakor ponoreli. Komaj je v ponedeljek

»Mislim preprosto reči,« je rekel Art, »da ne kanim več čakati tja do naslednjega silvesterskega večera, da bi te lahko spet ... no, hočem reči, da bi te imel čisto ob sebi. In da bi te naslednjič poljubil,« je še nagloma dodal. »To morava vsekakor ponoviti kar kmalu. Čimprej.«

»Se strinjam,« je rekla Dona. »Kaj misliš, ko bi prišel pome ... no, reciva danes zvečer? Takole – okrog sedmih. Ne, bolje okrog osmih. Veš, ženska mojih let potrebuje nekaj malega več časa, da se primerno uredi.«

Art se je zarežal in ko sta vstala, ji je udvorljivo podal roko. Ko sta vstric korakala po dolgem hodniku ob laboratorijih, je Art malo pomencal, nato pa vprašal:

»Če to ni kakšna hudo prepovedana ženska skrivnost, Dona – ali mi lahko zaupaš, kaj ti je Jean tako zaupno zašepetala, predno je odšla?«

Dona se je sproščeno zasmejala.

»Rekla mi je, da te zdaj prepušča v moje roke in da naj lepo skrbim zate.«

NOBENEGA ZAPRAVLJANJA

*Vsakdo, ki mu je le za eno reč
v življenju, je nevaren. Drugim
in tudi samemu sebi.*

Gilbert K. Chesterton

Stadler je ravno jemal iz skodelice včerajšnjo, še vedno nekoliko vlažno vrečko sadnega čaja, da jo vrže v krop, ko se je oglasil brenčoč v vhodnih vratih njegovega najemnega stanovanja. Zabrenčalo je enkrat dolgo in dvakrat kratko, zato je vedel, da je pred vrati poštar, ki ima danes zanj neko poročeno pošiljko.

Stadlerja je bilo stalo kar nekaj truda, predno je poštarju uspel dopovedati, da naj vselej pozvoni točno tako in ne kako drugače, če hoče, da mu bo vrata sploh odprla.

Glede načina zvonjenja je bil Stadler podobno domenen tudi z rajonskim policajem, na kakršne koli drugačne načine zvonjenja pa se enostavno ni odzival. Ni imel nobenih sorodnikov, ne prijateljev, ne dovolj dobrih znancev, ki bi ga obiskovali; vsi morebitni drugi pa so po njegovem globokem prepričanju hoteli izmolsti od njega kaj denarja.

V tistih primerih, ko se je brenčanje na vratih še kar vztrajno nadaljevalo, je Stadler pač stopil do vrat in si vsiljivca ogledal skozi lečo kukalnika. Navadno je šlo za kakega pritepenca od drugod, kajti v ožjem okolju je bilo že splošno znano, da so popolnoma brezupni raznorazni poskusi pregovoriti Stadlerja za karkoli, kar bi mu utegnilo povzročiti stroške. Skozi kukalnik na vratih je znal nezmotljivo prepoznati ne samo berače, ampak tudi zavarovalne zastopnike, prodajalce raznoraznih potrošnih dobrin, ali člane dobrodelnih društev, ki so prišli k njemu moledovat za kakšen prispevek v človekoljubne namene. Vsem tem in takim preprosto ni odprl vrat, zavarovanih s kar tremi ključavnicami in z mogočnim zapahom povrh.

greje ob radiatorju v domu za stare in ob vročem čaju in janeževih zapognjencih klepeta s kolegicami. On pa leži tukaj, v naletavajočem snegu, kdove koliko časa že ...

Stadler je čez čas začutil, da mu je zdaj postalo iz nerazložljivega vzroka kar udobno. Ležal je v mehki pernici snega, ki se mu zdaj sploh ni zdel več mrzel.

Nasprotno, bil je božajoče prijeten in mehak. Tako očarljivo mehak. Lepo je bilo takole ležati in samo počivati. Gleženj ga skoraj nič več ni bolel. Pa tudi sicer se mu ni zdelo, da bi bilo sploh karkoli narobe. Nobena reč se mu v tem trenutku ni zdela kdovekako nujna. No, mogoče pa je bilo vendarle še nekaj motečega. Nekaj ... nekaj ... neka meglena skrb, ki mu je še vedno ležala na duši. A zaenkrat se ni mogel domisliti, kaj ga v bistvu tare.

Potem, čez nedoločno dolgo časa, je tista begotna, izmikajoča se skrb le dobila čvrsto, smiselno podobo. In to je bila čisto zadnja misel, ki se je Stadlerju še uspela prikrasti v njegovo omoteno zavest. Glodalo ga je bridko spoznanje, da bo zaradi tiste vražje nezaprte line v sobi tete Agate naslednji račun za porabljeno energijo najbrž hudičevo visok.

SKUND

Kaj je še lepšega, kot da si v mojem naročju? To, da si v mojem srcu.

Teilhard de Cardin

»Joj, Pad, najina Amy je še vedno tako vroča! Zdravnik je sicer rekel, da bo vročina čez noč verjetno padla.«

»Povedala sva mu, da je jedla tiste jagode s tistega grma.«

»Ampak, Amy ne ve povedati, kje je bil tisti grm, niti kakšne barve so bile jagode. Šele štiri leta ima, Pad.«

»Pojdi zdaj spat, Tess. Zdaj spi, tistega svojega hrčka, Lutija, pa ima stalno pri sebi. Bom jaz bedel pri Amy.«

»Tess.«

»Joj – kaj pa je?«

»Tess, Luti je poginil.«

»Joj, Pad! Kako veš? Si čisto prepričan, da je poginil – mogoče pa samo spi?«

»Leži, in se ni premaknil, ko sem ga dregal. In otrpel je že.«

»Za božjo voljo, Pad! Domisli se kaj!«

»Oh, no ... mogoče Goldman ... tisti zraven špecerije. Pri njem sem kupil Lutija. Mogoče ima še kakšnega hrčka.«

»Ampak, Pad, ura je skoraj dve in Goldman ti ne bo odprl ponoči.«

»Ga že zbudim. Ponudim mu trideset dolarjev za hrčka. Prejšnjega mi je prodal samo za pet.«

»Tess.«

»Oh, Pad. Kakšen pa si – pa se ja nisi stepel?«

»Tekel sem vso pot do tja in pobutal po roleti in Goldman je odprl okno. Povedal sem mu, da rabim hrčka za Amy ker je hudo bolna, a je samo zaloputnil

okno. To me je razkačilo – močno sem potegnil in roleta se je odprla. Vstopil sem in položil vseh trideset dolarjev na pult in začel iskati hrčka. Ampak nobena ni bilo. Medtem pa je prišel dol po stopnicah Goldman in me udaril z nečim, vpil je in me porinil ven. In potem je prišel še policaj.«

»Joj, Pad – tudi policija je bila tam!«

»Potem sva Goldman in jaz povedala policaju vse. In nato je še tisti Goldmannov podnajemnik prišel po stopnicah dol – saj veš, tisti, ki sploh nič ne govori. Potem so mi rekli, da bo Goldman odstopil od prijave, če mu plačam škodo za polomljeno ključavnico in razburjenje.«

»Oh Pad, vse je bilo zaman ...«

»Ne, ni bilo. Tisti tujec je odšel spet gor po stopnicah in mi potem prinesel novega hrčka. Tukaj ga imam, v škatli. Zahvaljeval sem se mu, ponudil sem mu tisti svoj denar, pa je samo odkimaval. Živalci je ime Skund, piše na škatli.«

»Oh Pad. kako je ljubek! Skund je verjetno ime vrste te živali, kajti to zagotovo ni hrček. Joj, njegova ušesa! Mnogo večja ušesa ima, kot jih je imel Luti.«

»Misliš, da ga ne bo marala?«

»Amy bo takoj vedela, da to ni Luti. Ampak, samo da ga objame, vzljubila ga bo; tukaj na blazino ji ga daj, tako. Počasi.«

»Glej, Tess, kako kako miga s temi svojimi velikimi ušesi. Prav nič ni plašen. In zdaj se vrti – menda se spravlja spat na blazini. Do jutra bosta stara prijatelja.«

»Tess, ljuba.«

»Amy!«

»Pomiri se, Tess. Amy je dobro. Poglej.«

»Pad, poglej, čisto potna je! Vročina ji je padla, potipaj jo! Rešena je. Skund spi na njenih prsih – verjetno mu prija, da ga Amy dviga in spušča, ko diha. Kako ga bo vesela, ko se bo zbudila in ga bo našla ob sebi! Hvala ti, Pad, tudi v Arynem imenu.«

»Tess.«

»Kaj, dragi?«

»Ali misliš, da naj bi rekla Amy, da so od tistih jagod Lutiju zrasla večja ušesa, kot v tisti ... no, v tisti pravljici?«

»Ne vem, Pad. Verjela bi že, a bojim se, da to le ne bi bilo dobro.«

»Zakaj ne?«

»Ker je jedla tiste jagode tudi ona. In nočem gledati, kako si odslej Amy stalno tipa svoja ušesa in pričakuje enako nagrado.«

NAJUSTREZNEJŠI KANDIDAT

*Če hočeš, da te bodo jemali resno,
ne jemlji tega kot resen problem.*

Simon D. Beccaria

Še zadnjič sem si potegnil s ščetko skozi lase in ponovno naravnal ovratnik svojega nepremočljivega jopiča. Pred obrazom sem si podržal zanikrni košček razbitega zrcala in moja podoba, ki me je ljubeznivo in modro gledala iz njega, mi je bila zelo všeč. Če že moram na raport k majorju Lantu, ga nima smisla dražiti še s čemerkoli drugim. Še zlasti pa ne z neurejenostjo, na katero je major še posebej alergičen.

Na raport me je prijavil Bertrand in Miles mi je namignil, da je Bertrand s tem itak odlagal, dokler je le mogel.

Pošteno je povedati, da je Bertrand v resnici blaga dušica in da zlepa ne zameri nikomur. No, mogoče bi milo ugovarjal, ko bi kdo brskal po njegovih ljubljenih zapiskih, nad katerimi pogosto bedi cele noči; a resnično hud menda ne zna biti. Še če mu stopiš na čevelj, imaš občutek, da se bo on opravičil tebi. A Miles pravi, da sem si jaz danes baje privoščil take reči, ki bi še svetega Petra spravile v bes. Res ne vem, kaj s tem misli.

Bertrand je na današnjem raziskovalnem obhodu neznanega planeta (jaz tem obhodom rečem kar izleti, ampak tega ostali ne slišijo prav radi) poveljeval trikolesnemu mini skuterju, k njemu pa sva bila razporejena jaz kot voznik in Miles kot izvidnik.

To Milesa ni pretirano navdušilo. Običajno pravi, da me ima sicer kar rad, vendar ne takrat, ko se mora peljati z mano kot voznikom. Miles trdi, da je moj stil vožnje nekaj posebnega. Saj ne zanika, da jaz dobro obvladam vozilo, daleč od tega. A obenem on vsakomur, ki ga le hoče poslušati, rad razlaga, da moje nepričakovane krivulje, nenadna pospeševanja in divja zaviranja terjajo veliko dozo potrpežljivosti in predvsem železen želodec. Milesa imam za kar v redu

Lant mi je pristrčno čestital in v njegovih očeh sem lahko prebral, da so njegove čestitke iskreno mišljene. V svojem kratkem poslovnem nagovoru je povedal, da je kar prav, da so *Bitja* izbrala prav mene, poldrugo desetletje mlajšega človeka, namesto njega, okorelega cinika, ki je suženj svojih navad in ki ceni predvsem udobje. Potem se je zvito nasmehnil in pripomnil, da so njegove zasluge na tej naši odpravi tolikšne, da resno računa z imenovanjem za predsednikovega osebnega svetovalca.

Miles je bil edini, ki ni mogel iz svoje kože in ki je še enkrat dokazal, da ne zna športno prenesti poraza. Mlačno mi je ponudil roko, ki me je spominjala na dotik crknjene ribe, nato pa rahlo posmehljivo dejal, da je že vseskozi slutil, da sem prava pokrita rihta. Da je docela nemogoče, da bi jaz, neuki laik, brez nekakšne debele protekcije dosegel to imenovanje in da šele zdaj razume moje vedenje na tej naši prigod polni odpravi.

Ko ga je Lant pozval, da naj to svoje namigovanje pojasni, je Miles povedal, da ni kaj pojasnjevati, saj je vendar tako očitno. Kako sem se jaz ves čas držal tako neznansko modro, kot da vem nekaj zelo pomembnega, nekaj, o čemer vsi ostali niti pojma nimajo, a jim tega jaz tudi ne morem povedati, ker me itak ne bi razumeli.

Lant je nekaj časa molčal, potem pa je rekel Milesu, da ga ima sicer za pravo gnido, a da je v njegovih zaletavih besedah vendarle kanček resnice. Da jaz res poznam nekatere reči, lepe, dragocene vrednote, stvari, ki so tako preproste, tako samoumevne, da je pravi čudež, da so jih vsi drugi člani odprave z njim vred čisto pozabili. Potem so se vsi nekam zamislili in vsak je gledal samo v svoj lastni kozarec, tudi Miles.

Kolikor sem mogel pravično sam razdelil mednje še zadnje kaplje tistega viskija in premišljal, kaj naj bi naredil, da jih razvedrim, a moja uboga betica me je spet enkrat pustila na cedilu, saj se nisem mogel spomniti na prav nič primerne.

Nihče od njih ni rekel besedice, a videl sem, da se mi smehljajo in nezmotljivo začutil, da so v resnici dobri in pošteni ljudje, prav vsi po vrsti.

Na vso moč se bom potrudil, da jih v svoji novi službi ne bom prav preveč razočaral.

Potem sem prav neumno zinil v nastalo tišino, da je zdaj res že zelo pozno in da grem, če jim je prav, skuhat še nekoliko čaja, ki se človeku tako prileže pred spancem.

TRANZICIJA

Takoimenovani prelomni trenutki zgodovine so znani vsem – vsaj na zunaj. Nihče pa ne ve, katera je bila tista drobcena zadnja snežinka, ki je sprožila plaz.

C. de Beccaria

Moran je začutil sunek pod rebra in dremotno zamežikal.

»Kaj pa hočeš?«

»Poglej Prema, no, kar poglej ga!« Skep je kar grčal od osuplosti.

Moran si je pomel oči in zazehal.

Zadnje čase je po vsakem dremežu rabil nekaj dlje, predno se mu je pogled dovolj zbistril. Jasa se je kopala v popoldanski pripeki, ob njej se je iztezala temna zaplata gozdnega jezika in segala vse do reke. Sredi prodnate plitvine je čepel Prem, pazljivo zrl v plešoče valčke ter tuintam obrnil kak večji kamen.

»Pa kaj,« je nejevoljno zamomljal Moran. »Fant pač malo stika za kapeljni. Me moraš zato dramiti?«

»Ne, ne mislim tega,« se je razvnel Skep. »Zamudil si, prekleto. Kar glej ga še malo, pa boš videl, kaj mislim.«

K njima je pristopil še Ostan. »Kaj pa gledata?«

Moran je ravnodušno zmignil z rameni. »Ko bi to le vedel.«

»Bodita tiho in čisto pri miru,« je zasikal Skep, »pa bosta kmalu videla.«

Nekaj pozneje se je za trojico nabralo še nekaj moških, ki so se bolj ali manj radovedno pridružili opazovanju. Trad, najstarejši med njimi, je težko, sigajoče sopel.

Nekoliko bolj ob strani so se ženske lenobno ukvarjale s ostanki obeda, se gostobesedno menile o raznih rečeh in se vmes nekaj hihitale. Zavel je vzhodnik, a namesto osvežitve je prinesel še nekaj dodatne vreline. Moran je zdolgočaseno ošvrknil s pogledom Prema, a ta se je še vedno ukvarjal z iskanjem rib. Ta trap jih je imel menda celo raje kot meso.

Moran je začutil, da ga je nekaj pičilo v vrat, a bil je še tako dremoten, da se mu ni ljubilo niti popraskati. Do njegovih ušes sta priplavala tenka glasova njegove žene Ilale in njene nezadružne prijateljice Liče. Mogoče bi si bil moral

NADLOGA

*Mogoče so v nas vseh močvare, v katerih
kali in se bohotno razrašča grdo in zlo.*

John Steinbeck

Na vhodu v *Urad za socialno pomoč*, prav med vrati, je Calu prišel naproti nek možak. Korakal je tako naglo, da se nista mogla več docela izogniti drug drugemu. Cal ga je narahlo obdrsals s komolcem in se mu mrmraje opravičil, možak pa je molče odvihral dalje.

Tak zagovednež! Melonast, zaripel obraz. Ozke, prašičje oči skoraj brez obrvi, krompirjast nos, debele, povešene ustnice. Par ukrivljenih, črnih kocin, ki mu štrlijo iz uhljev. Prava spaka.

Cal je zakoračil proti nemu izmed okencu ob pultu, da se priključi dolgi vrsti čakajočih. Prav presenetilo ga je, da je poprej na možakovem obrazu opazil vse te podrobnosti. Saj ga je videl komaj kakšno sekundo, navsezadnje. Pa je že tako. Včasih si človek koga ogleduje – naprimer obraz kakega politika na TV – po celo uro, potem, po koncu oddaje, pa ne ve povedati o njem ničesar. Prav ničesar. Včasih pa se v enem samem trenutku ...

Ah, k vragu. Saj ga ne bo nikoli več videl, tega bedaka. Le zakaj naj bi sploh premišljal o njem.

Dobro. Danes ni veliko čakajočih pred okencem. Še štirje, pa bo on na vrsti. In potem bo na vrsti standardni postopek, ki ga je Cal zdaj, po tolikem času, znal že napamet. Kot vedno, mu bo koščena stara devica izza okenca zastavljala stara, znana vprašanja. Vedno je bila oblečena v sprano bombaževino, imela je preperle lase, spete na tilniku in njene veke so bile skoraj brez trepalnic. Cala je nekako spominjala na presušeno veščo.

Pri spraševanju spet ne bo gledala vanj, strmela bo le v njegove papirje pred seboj. Tudi njen glas je prav enako presušen, kot ona sama. Njene tenke, strogo stisnjene, brezbarvne ustnice – take, da je Cal vsakič pričakoval, da bodo nekako zašuštele, kot suho listje – se ji bodo komajda premikale. S pisalom v svoji koščeni roki bo vestno delala kljukice ob njegovih standardiziranih odgovorih na njena standardizirana vprašanja.

Ne, še vedno nima nobene zaposlitve. Da, ves teden je iskal zaposlitev. Na Mestni posredovalnici za delo in še na kakih dvajsetih krajih. No, če že mora povedati točno, na osemnajstih. Da, povsod so ga odklonili. Ne tudi na črno se ni zaposlil. Tega ni niti poskušal. Tudi prav nobenega priložnostnega zaslužka ni dobil. Ne, še vedno se njegovo premoženjsko stanje ni spremenilo.

Potem ga bo vprašala po njegovem naslovu.

Cal si je kar predstavljal, da se bo ob tem vprašanju nekoliko obotavljal z odgovorom. Veščina koščena roka pa bo nestrpno pričakovala, da naredi še eno lično kljukico. Cal je sklenil, da se ji bo pač zlagal. Da, še vedno mu lahko kašna morebitna obvestila pošljejo na isti naslov. Kaj bi ji razlagal, da se je k Billu prejšnji teden priselila neka natakara in da je zato Cal pač moral vzeti svojo kartonsko škatlo in oditi. In da odtlej prenočuje na raznih krajih – pod mostom, v lopah opušenih dokov, na bolj skritih klopeh v parku, na kupih smeti v stranskih ulicah. Kjerkoli, samo da ...

»Naslednji.«

Presušeni glas je končno prodril do Calove zavesti, mogoče tudi zato, ker ga je tisti, ki je čakal za njem, podrezal v hrbet. Verjetno ga je stara vešča že prej poklicala k okencu, pa je ni slišal. Naredil je dolg korak naprej in se s komolci naslonil na polico pred okencem. Potem pa je otrpnil.

Skozi steklo je Cal namesto presušene vešče zagledal melonast, zaripel moški obraz, ozke, prašičje oči brez obrvi, krompirjast nos, debele, povešene ustnice. In nekaj ukrivljenih, črnih kocin, ki so možaku štrlele iz uhlja. Tisti zagovednež, ki ga je pravkar srečal med vrati. Ampak, kako, zavrača ...

»S čim vam lahko pomagam, gospod?«

Zagovednež je spregovoril s tistim znanim, presušanim ženskim glasom, šušteče, komaj opazno je premikal ustnice.

Cal je zajel sapo in se skušal zbrati.

»Jaz ... no, prišel sem ... zaradi podpore ...« Zadnji trenutek se je zadržal, da ni dodal: »... ma'am«, kot vedno. Saj ne more temu možaku reči ma'am. Čeprav govori z večinim glasom. Čeprav sedi na njenem stolu. Čeprav ...

»Priimek, ime?«

Cal je odgovarjal docela mehanično in vmes odganjal kopico vprašanj, ki so mu vrvele po glavi. Odkod se je vzela ta Zagovednež? Je mogoče, da je tudi on zaposlen tu, v tem *Uradu*? Mar nadomešča staro veščo? Ampak kako hudiča je lahko prišel sem tako hitro, ko pa je še ravnokar odhajal? In kako lahko govori prav enako kot ona? Kako to, da je kar na lepem ...

Ko je Cal odhajal od okenca, je bil tako razmišljen, da se je spotaknil ob rob tekača. Pred vrati se je še enkrat ozrl, a tisto okence je bilo zdaj zastrto s hrbtom nekega dolgina. Calu se je zdaj nejasno dozdevalo, kot da pozna ta zagovedni obraz od prej. Kot da ga je videl nekoč zdavnaj. Mogoče takrat, ko je bil še majhen deček? Mogoče ...

ZLATA RIBICA

*Najhuje je poslušati človeka, ki nima
dovolj duha, da bi dobro govoril,
niti dovolj pameti, da bi molčal.*

Jean de la Bruyere

Vse skupaj se je začelo čisto nedolžno, kot se praviloma začnejo usodne stvari.

Bili smo na standardnem nedeljskem družinskem pikniku, ali natančneje povedano, na *razširjenem* družinskem pikniku. To razširitev naše družine – torej mene, moje žene, moje tašče, moje hčere in mojega psa Fida – sta predstavljala hčerina prijateljica in moj prijatelj Ben. Hči je postavljala udeležbo svoje prijateljice kot pogoj, da sploh gre na ta trapasti izlet. Jaz pa sem potem v čisto samoobrambnem refleksu rekel, da je to v redu, če gre zraven še Ben.

Moja žena ob takih prilikah v trenutku pozabi, da je moja žena, in postane taščina hčerka. Tudi moja hči navadno tiho soglaša z njima, razen če prav tedaj ne čveka po telefonu s kakšnim od svojih dolgolasih kitaristov.

Ta konec tedna se je ta scenarij začel že kar dan prej, v soboto popoldne.

Moja tašča je začela naštevati moje nemogoče lastnosti, moja žena ji ni ugovarjala, moja hči pa je začela enega od svojih več ur trajajočih telefonskem pogovorov s kakim od svojih trenutnih prijateljev. V sili sem zato sem pogovor spretno preusmeril na drugo témo: kje in kako naj bi letos dopustovali. Za trenutek so vse tri umolknile in ta trenutek tišine sem izrabil za to, da navržem neko svojo idejo.

»Kaj, ko bi šli letos morebiti kam taborit?«

Iz izkušenj sem vedel, da vsak moj predlog v naši družini praviloma doživi srdito kritiko, zato pogosto uporabljam to preprosto taktiko, da predlagam točno tisto, čemur bi se rad izognil.

Taborjenja namreč sploh ne maram in sicer iz lastnih bridkih izkušenj. V mladih letih sva z mojim prijateljem Benom pogosto taborila, dokler naju ni izmodrilo.

Na taborjenju ni tople vode, še tekoče ne, spati je treba na trdem, spalna

vreča ima redno pokvarjeno zadrgo, pod takoimenovano zaščitno mrežo proti komarjem pa teh kar mrgoli. Če grem dlje kot za dvajset korakov od lastnega šotora, ga nazaj grede praviloma ne najdem več, kajti vsa prekleta drevesa so si do pike enaka. Zemljevid in kompas pa sta še posebno škodljiva.

Na taborjenje me torej ne zvlčete zlepa, čeprav to seveda skrivam pred svojimi tremi ženskami. Moja hčerka je rekla:

»Kaj? Da bi se šli zakopat nekam v popolno divjino, nekam, kjer na kilometre daleč ni nobenega diska in nobene družbe?«

Moja žena je rekla: »Taborjenje je živa muka, ker pač predolgo traja; človek mora sicer hoditi v naravo, a ne za več dni. Po mojem mnenju je najbolje, da gre le za pol dneva, naprimer na piknik. Ohraniš stik z naravo, a ne pustiš, da bi te zaslužnjila. Na kak piknik da bi bilo zelo lepo iti. Najbolje že kar jutri; vremenar je napovedal še lepo vreme.«

Uh, sem si rekel v mislih, pa vseeno nisem taka brihta, kot si domišljam. Pikniki se sicer navadno ne sprevržejo v tako pošastno nočno moro kot taborjenje, a nad njimi tudi nisem preveč navdušen. Preveč dobro že poznam obvezni scenarij, ki se skoraj vedno uresniči.

Najprej na vse kriplje iščemo primerno mesto, ki ne bo predaleč, kjer bo čudovit razgled, kjer trava ne bo premokra, sonce pa ne preveč pekoče, kjer bo v bližini žuborel potoček, vsenaokrog pa bodo cvetele prelestne in dišeče poljske cvetlice. Čez nekaj ur, ko se vsake toliko spričkamo, ali je tu primerno ali ne, izstopimo. Razprostremo prt na travo in jaz pomagam znositi tja vse tiste zavoje, košare, termovke in jedilni pribor.

Potem veter privzdigne rob prta in vse pravkar nalite skodelice se prevrnejo, ko pa jih hočem prestreči, zvrnem nase še steklenke z vloženo zelenjavo. Potem žena zavrešči, ker je v njeni marmeladi osa. Medtem ko žuželko spravljam ven, se vsi panični vrneta s sprehoda moja hči in njena prijateljica, in zasoplo razlagata, da je na bližnjem travniku orjaški, očitno pobesneli bik. Potem grem pogledat tja, zagledam priljudno kravico in jo počoham po glavi.

Nato se ulije ploha in moramo teči spet tja do avta, z vso tisto hudobno izmuzljivo robo v naročju. Ne, pikniki zame ne predstavljajo posebnega čara. A kaj sem hotel, popustil sem večini.

Moja hči je potem telefonirala svoji najboljši prijateljici, jaz pa sem poklical Bena in ga obvestil, da pridem jutri zjutraj ponj že navsezgodaj, ker gremo na izlet.

Natihem sem se bal, da je takle klic Benu tratenje denarja, ker ga bo Ben itak pozabil tisti trenutek, ko bo odložil slušalko. Ben je namreč najbolj pozabljiv

že spotoma izvlekel ključke iz žepa, hlastno odklenil svoj avtomobil, parkiran pred našo hišo, in speljal s cvilečimi gumami, kot v gangsterskem filmu.

Poplava zmedenih misli mi je rojila po glavi.

Mogoče pa s časom le nekako popušča učinek preobrazbe pri vseh tistih spremenjenih stvareh? Mogoče pa je morala *zlata ribica* potem, ko je povzročila kako spremembo, ostati dovolj blizu, da jo je lahko na kak skrivnosten način tudi vzdrževala? In zdaj, ko jo je naša reka prinesla verjetno že nekje blizu morja, tega učinka pač ne more več doseči? Mogoče ...

Poln zlih slutenj sem pridrvel do Benove hiše, parkiral avto na prepovedanem kraju, stekel po stopnicah in se naslonil na zvonec, vse dokler mi Ben ni odprl.

»Kaj ti pa je, da takole nemarno zvoniš – ali kje gori?« je bil užaljen Ben.

»Pusti zdaj to. Moram nekaj poskusiti, takoj, sicer ne bom imel nobenega miru. Ali imaš še kje kakšno od tistih ... aha, tule je.«

Odrinil sem presenečenega Bena, ker sem na njegovi mizi zagledal napol izpraznjeno steklenko, jo zgrabil, odmašil in naredil požirek kar iz nje, tresoč se od nečakanosti.

Bila je voda. Navadna, klorirana voda iz pipe, nagnusno mlačna in postana.

»Mi boš končno blagovolil razložiti, Patrick,« je potarnal Ben, »kaj hudiča te je obsedlo, da takole vdiraš k meni in vse razmečeš, potem pa ...«

»Zavruga Ben, mar ne razumeš, da se svet podira? Vse, kar sva dosegla dobrega z najino zlato ribico, pojenjava, izginja, vse gre po zlu! V nepovrat! Moja tašča je spet stari zmaj, tvoj imenitni gin pa se je spremenil nazaj v vodo!«

Ben me je nerazumevajoče gledal in to me je tako razdražilo, da sem ga z obema rokama stresel za ramena in zavpil:

»Kako da še vedno ne razumeš, ti cepec! Govorim ti vendar o najini *zlati ribici*, hudiča, tisti, ki sva jo sinoči tako trapasto vrgla v reko!«

V Benovih široko odprtih očeh sem videl izraz preproste, nedolžne naivnosti.

»Zlati ... ribici ... ? Kakšni zlati ribici? Patrick, nobenega pojma nimam, o čem pravzaprav čvekaš!«

POSLEDNJI ŠTOR

*Živi, kot moreš, če ne moreš
živeti, kakor bi hotel.*

Inuitski pregovor

Oster jutranji mraz me je prebudil iz nemirnega dremeža.

Stežka sem se spravil pokonci, topotajoč s premrlimi nogami, in vrgel borovo vejo na pojemajočo žerjavico. V kotu ograde je sameval velik štor; samo ta je še preostal od zajetnega kupa suhljadi, ki sem jo bil nabral sinoči pozno zvečer.

Zdaj pa je bil že skrajni čas, da pohitim na obalo in pogledam za suhljadjjo, predno bo —

Zmajal sem z glavo, ne da bi dokončal svojo nesmiselno misel. Ko sem se ozrl na negibnega moža ob ogradi, pregrnjenega z bizonovo kožo, sem opazil, da mu veki rahlo trepetata.

»Zakaj pa ne spiš, oče? Zdaj se moraš dobaro spočiti, da boš lahko čimpreje spet na nogah.«

Motne oči mojega očeta so se zazrle vame in občutil sem enako zadrego, kot v otroških letih, ko sem se mu skušal kdaj zlagati.

»Ali se še spominjaš—“ krčevit kašelj mu je prekinil govorjenje; počakal je, da je spet prišel do sape. »Se še spominjaš, sinko, ko sva pred mnogimi leti iskala hrano cel ljubi dan? A nisva našla nobene divjadi, samo neko mršavo ververico.«

»Le kako bi lahko pozabil tisti dan? Dovolil si mi, da sem ustrelil na živalco, a sem jo grdo zgrešil – uh, kakšna sramota!«

Moj oče je zmajal z glavo. »Saj ni bilo nobene škode.« Stisk njegove roke na mojem ramenu je bil presenetljivo močan. »In takrat, kar naenkrat—“ Zakašljaj je, enkrat, dvakrat ...

Povzel sem besedo. »Ja – tedaj sva zaslišala oddaljeno zavijanje. Moralo je biti kar veliko volkov – najbrž kar cel trop. Oh, kako sva takrat tekla! A potem sem se jaz spotaknil in si obtolkel koleno. Dvignil si me in me nesel prav do našega tabora. Tam pa se je pojavil moj stric z gorečo vejo v roki – in volkovi so jo brž pobrali, v paniki.«

Oče je slabotno pokimal. »Volkovi se sploh ne bojijo ne vpitja, ne ropotanja z gorjačo, še streljanje jih ne prestraši za dlje časa. Samo ogenj.»

Težko je zavzdihnil in izpustil mojo ramo. Komaj slišni hropec iz njegovega grla je pričal, da je komaj še živ.

Stopil sem do tistega edinega štora in z določenimi težavami mi je uspelo, da sem ga zvalil na pojemajočo žerjavico. Čim sem si obul visoke škornje, so se moji malemuti takoj dvignili, si vneto otresali sneg s svojih kožuhov in začeli nestrpno cviliti, naj jih vprežem v sani. Dobro so vedeli, da jim bom zmetal njihov prvi obrok zmrznjenih rib šele po kakih dveh urah vleke.

Tedaj se je, nekje iz daljave, začulo tuljenje – grozljiv spomin iz mojega otroštva.

S koticom očesa sem zaznal, kako se je moj oče trudoma ulegel pa platno, pregrnjeno preko svežnja smrekovih vej.

Jaz pa moram ... moram zdaj iti, takoj.

Že tako bom stežka dohitel svoje pleme; bogve, kako daleč so že prišli doslej? Mogoče tja do stičišča Dveh Potokov, če so celo noč zdržema gazili skozi zamete? Ali pa morda samo do Losjega Hrbta – vse njihove sani so naložene zvrhoma. In še otroke imajo, seveda ... Koliko od nas bo sploh uspelo priti do Fort Laradella, kjer čakata na nas zavetje in živež?

Odkašljal sem se in si prizadeval, da mi glas ne bi drhtel. »Oče, dva zmrznjena lososa sta tik ob tvojem ležišču, samo za stežaj roke daleč.»

Očetove oči so se izogibale mojim. »Pojdi že enkrat, Kanak. Dohiteti jih moraš še pred mrakom, sicer ... » Krčevit kašelj mu je ponovno prestrigel besedo.

Nisem se ozrl, ko sem pognal svoje pse z bičem, ki je zapokljal preko njihovih glav. Ponovno sem zaslišal volčje tuljenje, zdaj bliže kakor prej, in si otrl oči s hrptom svoje rokavice.

Moje pleme je bilo daleč spredaj in zdaj nihče ne bi mogel videti mojega obraza. Obraza njihovega najboljšega lovca in najhrabrejšega bojevnika.

Sicer pa – te solze so bile najbrž od mrzlega vetra.

TO SO BILI ČASI

*Življenje se ne giblje kot puščica,
pač pa kot bumerang.*

T. S. Elliot

»To so bili časi,« je zamišljeno rekel Glom, »ko je morala popevka imeti še melodijo, ko so bila v modi mini krila, jabolčna pita in zamotane kletvice.«

Gloma sem dobro poznal, zato sem se zbal, da bo takemu uvodnemu stavku sledila dolga tirada o tem, kako čudovito lepo je bilo včasih, zdaj pa je šlo vse pozlu. Opozorilno sem zakašljal in pogledal Meliso, a ta se za to ni zmenila.

Oči so se ji svetile od vznemirjenja, nagibala se je naprej in pila vsako besedo, ki je prišla z Glomovih ustnic. Zadnje čase jo je njegovo opevanje preteklosti čisto obsedlo in to mi ni bilo prav. Saj imam možaka kar rad, dokler se v pogovoru omeji na splošne teme; a kaj, ko ga vse prerado zanese v obujanje spominov in srdito kritiko vsega, kar je moderno.

Skratka, Glom ob vsaki priložnosti razglaša, da je zvest privrženec *prvobitnosti*, precej radikalnega nazora, ki odklanja večino naprednih dosežkov tehnologije, češ, da neizogibno peljejo v ekološki in socialni propad.

Sedeli smo v enem od najstarejših in najbolj zakotnih barov na robu predmestja, ki je bil po mojem mnenju že zdavnaj goden za porušitev; ampak tu v predmestju očitno ne mislijo tako. Predmestja so namreč tudi glede nazorov nekakšna tamponska cona med modernim, tehnološko visoko razvitim mestom in pravim podeželjem, kjer imajo prvobitniki kar veliko pristašev.

Ta bar je bila kompromisna lokacija za naše druženje, kajti k nama domov Glom načeloma ni hotel priti, kajti, kot se je izrazil, bi ga bilo v tistem stehniziranem okolju hitro konec.

Enako nemogoče pa se je zdelo meni, da bi ga obiskala midva z Meliso v tistem njegovem primitivnem brlogu na podeželju. Tam se je Glom ravnal strogo po načelih prvobitnosti, kar pa je seveda skregano ne le s slehernim udobjem, ampak tudi z osnovnimi načeli higijene.

Zatorej smo zdaj pač čemeli tukaj, ob zanikrnem barskem pultu; midva z Meliso sva srkala ohlajen freshness, Glom pa je lokal ležak iz staromodnega

odslej praska po blatu in hodi okrog kot kak potepuh, ga pri tem midva pač ne smeva ovirati, se ti ne zdi, partner?»

Glom je bil videti tak, kot da bi ga posadili na žerjavico. »No, seveda, kajpada. Strinjam se z vama, kaj pa hočem drugega. Ampak ... Josh, fant moj dragi, vseeno bi ti rad še kako pomagal. Ali res ne morem nič več storiti za tebe?«

Pogledal sem ga, nato sem pogledal še Melisino tenko, gospodovalno postavo ob njem. Njen smehljaj je bil spačen od gnusa, ustne koticke je povešala in njen hladni pogled je razodeval vzvišen prezir.

»Ne, prijatelj moj,« sem mu rekel in mu podal roko v slovo. »Mogoče zdaj še ne veš tega, a jaz menim, da si že kar dovolj storil zame.«

KAR IZBERITE

*Kopičenje nešteti tehnološko
dosegljivih dobrin jemlje sodobnemu
človeku preveč časa, da bi se sploh
kdaj vprašal o smislu tega početja.*

Arthur C. Clarke

Tisti dan, ko so jim dostavili novega *izbiralca*, sta bila sinko in punči zares navdušena. To sploh človeku ni bilo podobno običajni, vsakodnevni zamenjavi kakega zastarelega proizvoda, kosa pohištva, ali starega dela hiše z novim, boljšim in sodobnejšim modelom. V prospektu je pisalo, da ta revolucionarna naprava prinaša v hišo nič manj kot nov način življenja, saj več kot uspešno nadomesti celo kopico zastarelih proizvodov in naprav.

In tako je *izbiralec* – med drugim – zmagoslavno nadomestil predvsem bleščeče pokromanega *monterja*, ki se je doslej vsakič motal po hiši, ko je bilo treba namestiti kak novo nabavljeni proizvod. Otroka sta bila te starine pošteno sita, saj je bil pri hiši že celo večnost – sinko se je monterja spominjal še iz časa pred poletnimi počitnicami. Sploh pa ta ni delal nič drugega, kot da je ukazoval (ati je rekel temu koordiniral) delavcem, ki jih je poslal dobavitelj novega proizvoda in ki so potem itak sami postorili vse potrebno.

V nasprotju z njim ni *izbiralec* potreboval nikogar drugega. Najprej je odstranil zastareli proizvod, ga razkosal, ga nato lično stisnil in odnesel v kontejner za smeti na prednjem dvorišču. Potem je čisto samostojno izluščil novi proizvod iz embalaže, ga namestil na izbrano mesto in po potrebi tudi priključil in preizkusil. Prospekt je razlagal, da je s tem postal v hiši nepotreben tudi *weder*, kot so po domače rekli *WDR - Waste Disposal Robot*, napravi za odstranjevanje smeti. Vendar pa je ati vztrajal, da ga bodo vendarle še obdržali nekaj časa, ker da se je navadil na njegove, povsod po hiši razpostavljene lopute.

»Ampak šifro za sprejemanje ukazov *izbiralcu* bom poznal samo jaz,« je rekel ati.

»Veš kaj,« je ogorčeno protestirala mami, »saj menda ne živimo več v dvajsetem stoletju! Vse moje prijateljice si po lastnih željah nabavljajo ...«

Predno so otroka spravili spat, sta ujela nekaj pretrganih odlomkov razgovora med starima. Nista razumela vsega, a vendar dovolj. Ati in mami se bosta tja do konca tedna dokončno dogovorila, kaj storiti z njima. Ali ju bosta poslala v šoski internat, za kar se je zavzemal ati, ali pa bodo – po maminem nasvetu – najeli prav strogo domačo *kiborško* vzgojiteljico.

»Si razumela?« je skozi stisnjene zobe vprašal sinko. Punči je zbegano prikimala in s težavo zadrževala hlipanje.

»Tega ne bom prenesel,« je dejal sinko. »Rajši crknem. Prej pa še pobijem kakšnega hudiča. Pa ti?«

Punči je premišljala. »Tudi jaz – vsaj mislim. Ampak za kakšnega hudiča pobiti sem še premajhna.«

Nič ne skrbi,« je rekel sinko. »Se bom že kaj spomnil.«

Sinko se je ozrl po dnevni sobi, ki je po vseh razburjenjih včerajšnjega dne kazala nadvse spokojno sliko.

Ati je ždel v tristarju široko razkrcenih kolen, polarizirana očala z okvirom iz obsidiana so mu komaj še slonela na konici nosu. Revija, ki je ob prelistavanju pela duet iz *Oživljene strasti*, mu je bila zdrknila na tla. Tuintam je rahlo zasmrčal.

Mami je zehaje slonela na pnevmatičnem trosedu, povrh kupa vseppek nametanih blazin in z daljincem skušala sestaviti holovizijsko sestavljenko, ki je kot prvo nagrado obljubljala potovanje z medcelinskim *raketoplanom*. Sinko je videl, da ji veke lezejo skupaj, roka ji je ohlapno počivala na daljincu, nagubani dvojni podbradek pa ji je počival na prsih.

Izbiralec je stal v kotu, tiho, priročno, kot zmeraj. Na njegovem zaslonu je še vedno rahlo migotal program *Zamenjava*, ki ga je nekdo pač pozabil ugasniti.

Otroka sta se spogledala in drug drugemu prebrala isto misel iz oči. Sinko se je sklonil k punči, položil prst na ustnice in ji v uho zašepetal ustrezno navodilo. Njen obrazek je bil ves pordel od vneme, ko so jo tekoči sedeži brezšumno odpeljali navzgor. Ko se je čez nekaj trenutkov pripeljala navzdol, je eno roko skrivala za hrptom, vse dokler ni prišla do brata.

Sinkotu, ki je z enim očesom prežal na dremajoča stara, se je obraz razpotegnil v zmagovitem režanju. Njegova polaroidna kamera sicer res ni bila najnovejši model, saj mu jo je bil izbiralec dobavil že pred dobrim mesecem. Pa bo kar zadostovala za ta uboga dva posnetka, saj ima dovolj občutljivo optiko, da dela različne posnetke tudi brez bliskavice. Kdo bi čakal toliko časa na dobavo nove, saj se lahko objekta/subjekta medtem predramita. Bo pač šele jutri naročil novo.

Postavil se je lepo na sredino sobe, da se mu med obema posnetkoma ne bo treba premikati in dvignil kamero k očesu.

Potem je pritisnil na sprožilec.

REZERVAT

*Nič sijajnega niso dosegli tisti,
ki si niso drznili verjeti,
da je nekaj v njih močnejše od okoliščin.*

Bruce Barton

Sedim ob intervencijski konzoli, zaprti v velik plastični mehur vrhu kovinskih stopnic in čakam. Samo čakam. Uro za uro, dan za dnem, mesec za mesecem.

Čakam na morebitni signal, ki bi oznanil, da je v proizvodnji kaj narobe. Motnja, zastoj dobave ali odjema robe, preobremenitev, nevarnost okvare, nastop ljudem ali napravam škodljivih okoliščin. Karkoli, kar bi lahko ogrozilo zapleten, docela kibernetiziran proces proizvodnje porabniških dobrin.

Pravila mojega delovnega mesta velevalo, da se ne smem niti za trenutek odstraniti z mojega stola. Tega pa tudi ne morem. Čim se namreč usedem nanj, me stol avtomatično zaklene s kovinsko prečko, ki se prikaže iz obeh ročajev naslonjala. Zato si svojo malico – dehidriran, nizko kalorični granulati in termovko s kavnim nadomestkom – redno prinašam kar s seboj. Če pa kdaj tekom svoje izmene začutim kakšno fiziološko potrebo, pozvonim, in tedaj pride *springer* in me zamenja.

Potem se spet vrnem na stol in čakam dalje.

Ampak skoraj nikoli se ne zgodi prav ničesar. Vendar pa zato moja pozornost ne sme popustiti, nikoli. Kontrolirajo me. Senzorska naprava nepretrgoma meri frekvenco mojega utripa, ritem mojega dihanja in potek mojih možganskih valov. Ko bi kdaj zadremal ali celo zaspal, bi se takoj oglasil alarm in nekaj minut pozneje bi me odslovili. Brez odpovednega roka, brez izplačila za tekoči mesec. Zato tekom svoje izmene pogosto goltam tablete za budnost. Dve, tri, ali tudi več.

Ko sem bil pred leti nastopil svojo tukajšnjo službo, me je zanimalo, kakšen je proizvodni program naše tovarne. Odgovorili so mi, da izdelujejo vse mogoče potrošne dobrine, da pa se ta program nenehno menja in prilagaja potrebam tržišča. Zato nikoli ne vem, katero porabniško dobrino trenutno pomagam

Nekje visoko, visoko, se zdaj prikaže svetla pika, prihaja bliže in vse niže, postaja vse bolj slepeča in večja. Vstajam, z debelo vejo razgrinjam ostanke tleče žerjavice, nekaj zadnjih isker poteptam s čevlji. Otepem si prah s hlač, si pogladim lase in se odpravim nasproti *antigravu*, ki je prišel pome.

Presenetljivo – v meni ni prav nobene žalosti, nikake potrnosti. Čeprav za vedno zapuščam ta rajski *Rezervat*, v katerem sem smel uživati tako malo časa. A kljub temu vem, da ne bom občutil za njem nobene nostalgije. Kajti vso tukaj doživeto prelest nosim s seboj, da jo z ljubeznijo predam svoji ženi, svoji družini.

KDO JE EDO RODOŠEK?

Po rodu je Slovenec, rojen 1932 v Novem Sadu, Vojvodina, takrat je to še bila Kraljevina Jugoslavija. Vendar je osnovno šolo, gimnazijo in Gradbeno fakulteto obiskoval v Ljubljani. Je doktor tehničnih znanosti, bil je redni profesor, ustanovitelj Katedre za organizacijo in tehnologijo. Prav tako je občasno predaval na gradbenih fakultetah v Zagrebu, Beogradu, Skopju, Gradcu, ob tem je bil reden član ali priložnostni sodelavec na različnih univerzah, inštitutih in gradbenih združenjih v osmih evropskih državah, v ZDA, Avstraliji in tudi v okviru Organizacije združenih narodov.

KAJ RAD POČNE?

Je znanstvenik, gradbenik, glasbenik, pisatelj, pesnik – venomer išče, venomer razmika svoje meje, odkriva svoje sposobnosti, raziskuje možnosti, oblikuje nove ideje in ob tem neizmerno uživa. Je človek, ki se noče nehati igrati; celo še sedaj ne, ko je že starejši. Zanj je vsako doživetje in vsaka misel nov izziv, nova možnost, da se morda še malce približa tistemu, kar išče – če kaj takega sploh obstaja. Največja krivica se mu zdi, da mora izbirati med različnimi področji in stvarmi. Ko nekaj izbere, se mora odpovedati vsem drugim stvarim. Skratka: življenje je že ves ta čas zanj mnogo prekratko.

O ČEM PIŠE?

Po mnenju Žige Leskoška je Edo Rodošek v zdajšnjem trenutku nedvomno najpomembnejši pisec znanstvene fantastike pri nas.

Doslej je izdal petnajst zbirk kratkih zgodb, štiri romane in pesniško zbirko, ki so med bralci in kritiki zvečine naleteli na ugoden sprejem.

Skupna značilnost vseh njegovih zgodb je prizadevanje, da prikaže refleksije nakazanih ali že bodočih sprememb sodobnega življenja, predvsem rastoče tehnizacije, na človeka. Človek v njegovih zgodbah in romanih je praviloma navaden, povprečen državljan, ki je podvržen rastoči odtujenosti in stiskam, ki jih bolj ali manj uspešno premaguje. V Rodoškovih zgodbah je več karakterizacije kot akcije, razpleti so zvečine presenetljivi, brez naivnega, neutemeljenega optimizma, vendar pa praviloma ne nujno brezizhodni.

Andrej Ivanuša,
pisatelj in predsednik društva avtorjev spekulativnih
umetnosti Zvezdni prah

Knjigi Eda Rodoška, ki sta doslej izšli pri Založništvu Jutro:

Edo Rodošek
NELOČLJIVA DVOJICA
znanstveno-fantastični roman

Obseg: 248 strani
Velikost: 14×21 cm
Vezava: brošura
ISBN 9789616433556
Cena 18,30 €

Edo Rodošek
ODMEV TIŠINE
znanstveno-fantastični roman

Obseg: 184 strani
Velikost: 17×24
Vezava: trda vezava
ISBN 9789616433891
Cena 18,00 €

Kazalo

DOTIK PREPROSTOSTI	5
DOPOLNITEV	33
GNIDA	36
PRIDI SE IGRAT	47
PRAVI SIN	62
SAMOTNI HRAST	74
ZRCALO	80
ZA TABO, DRAGA	93
NOBENEGA ZAPRAVLJANJA	131
SKUND	149
NAJUSTREZNEJŠI KANDIDAT.	151
TRANZICIJA.	177
NADLOGA	180
ZLATA RIBICA	192
POSLEDNJI ŠTOR.	209
TO SO BILI ČASI	211
KAR IZBERITE	241
REZERVAT	257
O piscu.	273